

2^ο

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ
ΓΕΛ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 6

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΑ ΧΑΜΟΓΕΛΑ

ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

- «ΚΑΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ» ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΧΡΗΣΤΟ ΖΕΡΕΦΟ 2
- «ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ» ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΗ ΧΑΤΖΗΣΤΕΦΑΝΟΥ 10
- «ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΥΡΑΣ» 14
- ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΑΝΕΙΑ 17
- ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΩΝΥΜΙΑΣ 'LIPTON' 18
- ΣΥΡΡΑΚΟ: ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙ ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ 20
- ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ 23
- ΔΡΑΣΕΙΣ ΟΜΙΛΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ 24
- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ 26
- ΟΙ «ΚΑΤΕΒΑΣΙΕΣ» ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ 27

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:
ΔΑΝΑΗ ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΚΛΟΡΙΑ ΓΚΛΛΟΥΤΣΑΪ
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΘΕΡΙΑΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΓΛΕΝΗ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΛΟΓΟΘΕΤΗ
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΙΚΡΩΝΗΣ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΤΥΠΑΛΛΟΥ
ΙΩΑΝΝΑ ΡΟΜΠΟΤΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ: ΑΥΔΙΚΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΕ 80.01

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Τα τελευταία χρόνια η ανθρωπότητα έχει γίνει μάρτυρας ακραίων καιρικών φαινομένων και καταστροφών που λίγα χρόνια πριν θα μας φαίνονταν αδιανόητα. Η ανθρώπινη δραστηριότητα επηρεάζει σταδιακά το κλίμα της γης, προσθέτοντας τεράστιες ποσότητες αερίων του θερμοκηπίου σε εκείνες που απαντώνται φυσιολογικά στην ατμόσφαιρα. Αυτά τα επιπλέον αέρια του θερμοκηπίου προέρχονται κυρίως από την καύση ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή ενέργειας, καθώς και από άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως η αποψίλωση των τροπικών δασών, η γεωργία, η κτηνοτροφία και η παραγωγή χημικών ουσιών. Το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) είναι το κυριότερο αέριο του θερμοκηπίου που παράγεται από ανθρώπινες δραστηριότητες. Αυτά τα επιπλέον αέρια ενισχύουν το «φαινόμενο του θερμοκηπίου» στην ατμόσφαιρα του πλανήτη μας, με αποτέλεσμα η θερμοκρασία της γης να αυξάνεται με πρωτοφανείς ρυθμούς και να επέρχονται σημαντικές αλλαγές στο κλίμα.

Οι καθημερινές κλιματικές καταστροφές που συντελούνται σε ολόκληρο τον κόσμο, με πιο πρόσφατο παράδειγμα τις πρωτοφανείς πλημμύρες στην Ελλάδα, μας αποδεικνύουν με τρόπο τραγικό ότι σαν ανθρωπότητα καλούμαστε να ενωθούμε απέναντι στη μεγάλη πρόκληση της κλιματικής αλλαγής που απειλεί τόσο τις ανθρώπινες δραστηριότητες και την υγεία μας, όσο και τα οικοσυστήματα παγκοσμίως, από τα δάση της Σιβηρίας και την Αρκτική μέχρι τους κοραλλιογενείς υφάλους, τα δάση της Αυστραλίας, τη Μεσόγειο και την Ελλάδα.

Για να κατανοήσουμε περισσότερο το φαινόμενο-πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής απευθυνθήκαμε στον ακαδημαϊκό και εκπρόσωπο της Ελλάδας για την κλιματική αλλαγή και Επόπτη του Κέντρου Ερεύνες Φυσικής και Ατμόσφαιρας της Κλιματολογίας της Ακαδημίας Αθηνών κ. Ζερεφός.

Χρήστος Ζερεφός

-κ. Καθηγητά όλοι έχουμε καταλάβει ότι κάτι δεν πάει καλά με το κλίμα. Ανεξάρτητα από την περιοχή του πλανήτη στην οποία ζούμε, κάτι έχει αλλάξει. Τι συμβαίνει, λοιπόν; Αλλάζει το κλίμα του πλανήτη; Και τί ακριβώς εννοούμε όταν αναφερόμαστε στο φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής;

Το κλίμα της Γης βρίσκεται σε διαρκή μεταβολή από τότε που δημιουργήθηκε ο πλανήτης. Αυτό που έχει αλλάξει στις μέρες μας είναι ότι η αλλαγή του κλίματος συντελείται με πολύ πιο γρήγορο ρυθμό σε σχέση με παλαιότερα και ότι υπεύθυνος για την αλλαγή αυτή είναι ο άνθρωπος, ο οποίος απειλεί, κυρίως, να οδηγήσει σε αλλαγές τόσο σημαντικές ώστε να απειληθεί με κατάρρευση ο ίδιος ο ανθρώπινος πολιτισμός.

Συγκεκριμένα, τα τελευταία 100 χρόνια ο πληθυσμός της Γης τετραπλασιάστηκε και έχει ξεπεράσει τα 7 δισεκατομμύρια κατοίκους. Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού έφθασε τον διπλασιασμό ανά 40 χρόνια. Στην ίδια χρονική περίοδο, οι εκπομπές της βιομηχανίας αυξήθηκαν 40 φορές και η χρήση

της ενέργειας 16 φορές. Τον 20^ο αιώνα η ανθρωπότητα χρησιμοποίησε δεκαπλάσια ενέργεια από όλη όση είχε χρησιμοποιήσει στα προηγούμενα χίλια χρόνια. Τα αέρια του θερμοκηπίου έχουν αυξηθεί, κατά 30% το διοξείδιο του άνθρακα και κατά 100% το μεθάνιο, για να φθάσουν τις υψηλότερες τιμές των προηγούμενων 15 εκατομμυρίων ετών. Η θερμοκρασία του πλανήτη έχει αυξηθεί τα τελευταία 30 χρόνια περισσότερο από όσο τα προηγούμενα χίλια χρόνια με σοβαρές συνέπειες στο περιβάλλον. Μάλιστα, πρόσφατες έρευνες έδειξαν συχνότερη εμφάνιση ακραίων καιρικών καταστάσεων και αποσταθεροποίηση του κύκλου του ύδατος παγκόσμια κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Η αστυφιλία δεκαπλασιάστηκε, το μισό του πληθυσμού της Γης ζει σε πόλεις και το 50% της καλλιεργήσιμης γης άλλαξε χρήση. Οι εκπομπές των οξειδίων του αζώτου στην ατμόσφαιρα από τα ορυκτά καύσιμα και από την καύση της βιομάζας και οι εκπομπές του διοξειδίου του θείου από τη βιομηχανία, ξεπέρασαν τις εκπομπές από φυσικές πηγές, αυξάνοντας δευτερογενώς τις συγκεντρώσεις του όζοντος και των αιωρούμενων σωματιδίων με συνέπειες στην υγεία. Τα τελευταία σαράντα (40) χρόνια καταστρέψαμε όσο όζον παρήγαγε η φύση μέσα σε 1.5 δισεκατομμύρια χρόνια. Τον τελευταίο αιώνα απελευθερώσαμε στην ατμόσφαιρα τόσο διοξείδιο του άνθρακα όσο χρειάστηκε η φύση να απομακρύνει μέσα σε 1 δισεκατομμύριο χρόνια στα πρώτα στάδια της φωτοσύνθεσης.

-Συμφωνούν λοιπόν όλοι οι επιστήμονες ότι υπεύθυνες για την κλιματική αλλαγή είναι μόνο οι ανθρώπινες δραστηριότητες;

Ναι, η πλειονότητα της επιστημονικής κοινότητας συμφωνεί ότι οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες έχουν συντελέσει στη μεταβολή του κλίματος.

-Τί είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου και πώς προκαλεί την υπερθέρμανση του πλανήτη;

Το φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι ένα φυσικό φαινόμενο χάρη στο οποίο διατηρείται η μέση επι-

φανειακή θερμοκρασία της ατμόσφαιρας της Γης σταθερή. Αέρια της ατμόσφαιρας όπως οι υδρατμοί, το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂), το μεθάνιο (CH₄) και το όζον (O₃) που προϋπήρχαν του ανθρώπου, επιτρέπουν τη διέλευση της ηλιακής ακτινοβολίας προς την επιφάνεια της Γης και έχουν την ιδιότητα να ανακλούν μέρος της μεγάλης μήκους γήινης ακτινοβολίας αποτελώντας ένα πέπλο θερμότητας για τον πλανήτη μας σε τέτοιο βαθμό ώστε να κρίνεται κατάλληλη η ζωή στη Γη. Εάν δεν υπήρχαν αντίστοιχες διεργασίες, η μέση θερμοκρασία της Γης θα ήταν 35° C χαμηλότερη. Η αύξηση των επιπέδων των θερμοκηπικών αερίων στην ατμόσφαιρα έχει ως επακόλουθο την ολοένα αυξανόμενη θερμότητα που εγκλωβίζεται στην ατμόσφαιρα. Ως εκ τούτου, προκύπτει η αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας της ατμόσφαιρας, δηλαδή η υπερθέρμανση του πλανήτη.

-Είναι γενικά παραδεκτό, και το αναφέρατε ήδη και εσείς κ. Καθηγητά πως η σωματική, πνευματική και ψυχική υγεία του ανθρώπου συνδέεται άμεσα με το φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζει και αναπτύσσεται. Ποιες από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής είναι οι πιο επιβλαβείς για την ανθρωπότητα;

Είναι θλιβερό ότι η αλλαγή του κλίματος, πέραν της διατάραξης της ισορροπίας του φυσικού περιβάλλοντος, έχει επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου. Υπάρχουν δημοσιευμένες

πολλές επιστημονικές μελέτες που εστιάζουν στη θνησιμότητα και νοσηρότητα των ανθρώπων λόγω των αποτελεσμάτων της κλιματικής κρίσης, όπως για παράδειγμα η αλλαγή της σύστασης της ατμόσφαιρας με την αύξηση της έκλυσης επιβλαβών για την υγεία ουσιών και αερίων, όπως επίσης και η υποβάθμιση της ποιότητας του υδροφόρου ορίζοντα, η αύξηση των ημερών με καύσωνα και η καύση βιομάζας στις περιόδους αυτές, η τάση ερημοποίησης αρκετών περιοχών, η έκλυση επιβλαβών ουσιών στην ατμόσφαιρα, η αύξηση της εισερχόμενης ηλιακής ακτινοβολίας στην επιφάνεια της Γης. Γίνεται λοιπόν λόγος για αύξηση περιστατικών με δυσλειτουργίες του πεπτικού συστήματος, για τροφικές δηλητηριάσεις, για προβλήματα στο αναπνευστικό σύστημα (αλλεργικές αντιδράσεις, άσθμα), για καρκίνο του δέρματος και για αυξήσεις περιπτώσεων ανθρώπων με στρες και κατάθλιψη. Όσο εντείνεται η κατάσταση και βιώνουμε τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, θέματα όπως η μετανάστευση (περιβαλλοντικών μεταναστών-προσφύγων), η διαθεσιμότητα νερού και τροφής και κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα θα είναι ζητήματα που θα ανησυχούν την ανθρωπότητα και θα επηρεάσουν ακόμη περισσότερο τη σωματική, πνευματική και ψυχική υγεία του ανθρώπου.

-Η ανθρωπότητα έζησε πρόσφατα μία πανδημία που επηρέασε με αρνητικό τρόπο όλους τους τομείς της κοινωνίας και είχε σημαντικές απώλειες σε ανθρώπινες ζωές. Θεωρείτε πως υπάρχει σύνδεση της κλιματικής αλλαγής με την εμφάνιση νέων και επικίνδυνων ιών;

Το λιώσιμο των πάγων στα βόρεια γεωγραφικά πλάτη (π.χ. Σιβηρία, Αλάσκα) οδηγεί στην αποκάλυψη εδαφών και στην έκλυση σημαντικότεων ποσοτήτων μεθανίου το οποίο είναι και αυτό θερμοκηπικό αέριο και μπορεί να συμβάλλει στην επιπλέον υπερθέρμανση του πλανήτη. Αυτή η υπερθέρμανση από τις πηγές του μεθανίου θεωρείται ένα εξαιρετικά ευαίσθητο θέμα με το οποίο ασχολούνται οι επιστήμονες που το μελετούν. Με το

λιώσιμο των πάγων όχι μόνο διαταράσσεται η κλιματική ισορροπία αλλά μπορεί να αποκαλύπτονται και να απελευθερώνονται παγωμένοι παλαιοί, οι οποίοι μεταφερόμενοι με διάφορους τρόπους σε χαμηλότερα γεωγραφικά πλάτη, μπορούν να αποτελούν εστίες κινδύνου ακόμα και πανδημιών.

-Σύμφωνα με ανακοίνωση του Παγκόσμιου Μετεωρολογικού Οργανισμού, «η θερμοκρασία του πλανήτη θα συνεχίσει να ανεβαίνει σε παγκόσμιο επίπεδο για τα επόμενα 5 χρόνια, και το ενδεχόμενο προσωρινής αύξησης κατά περισσότερο από 1,5 βαθμό Κελσίου πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα, είναι ισχυρό». Τί συνέπειες θα είχε αυτό κ. Καθηγητά για τον πλανήτη γενικότερα και πιο ειδικά για τη χώρα μας;

Η πιο γνωστή αλλαγή σχετικά με το κλίμα παγκοσμίως είναι η αύξηση της θερμοκρασίας η οποία αναμένεται να παρατηρηθεί παντού, αν και όχι απολύτως ομοιόμορφα. Αυτό σημαίνει πιο δύσκολες συνθήκες σε κλίματα τα οποία είναι ήδη αρκετά θερμά. Εκτός από την άνοδο των μέσων τιμών, σημαντική είναι και η αύξηση στις ακραίες εξάρσεις της θερμοκρασίας, δηλαδή στους καύσωνες οι οποίοι θα αυξηθούν όχι μόνο σαν ένταση αλλά και σαν συχνότητα και διάρκεια.. Από την άλλη θα αμβλυνθεί το πρόβλημα στις περιοχές όπου σήμερα

υπάρχουν υπερβολικά χαμηλές θερμοκρασίες. Πέρα από αυτό αναμένονται σημαντικές αλλαγές στην γενική κυκλοφορία της ατμόσφαιρας, οι οποίες με τη σειρά τους θα αλλάξουν τα χαρακτηριστικά των αερίων μαζών που θα φέρνει ο άνεμος σε κάθε τόπο καθώς και τους τύπους των καιρικών φαινομένων που ευνοεί. Ειδικά για την περιοχή μας τα κλιματικά μοντέλα προβλέπουν ότι η ερημική ζώνη της Σαχάρας θα δείξει μια τάση να μετατοπιστεί προς τα βόρεια, δηλαδή προς το μέρος μας. Αυτό θα φέρει μια μείωση του ύψους βροχόπτωσης, δηλαδή της ποσότητας νερού που πέφτει στο έδαφος κάθε χρόνο. Επιπλέον θα μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των βροχερών ημερών, δηλαδή η ποσότητα νερού που πέφτει θα συγκεντρώνεται σε λιγοστά έντονα επεισόδια που συχνά θα έχουν χαρακτηριστικά καταιγίδας. Αυτό θα προκαλέσει το δίδυμο πρόβλημα της λειψυδρίας μαζί με τον κίνδυνο πλημμύρας στις βροχερές ημέρες.

Συνδυαστικά οι μεταβολές θερμοκρασίας και βροχών θα ασκήσουν πιέσεις στην φύση αλλά και στον άνθρωπο. Ο κίνδυνος πυρκαγιών θα αυξηθεί πολύ, κάτι το οποίο είναι ήδη ορατό. Η φυσική χλωρίδα ενδέχεται να αντιμετωπίσει πρόβλημα επιβίωσης το οποίο θα φέρει μετανάστευση άλλων ειδών. Παρομοίως και για την φυσική πανίδα που σε ένα βαθμό θα ακολουθήσει. Όλες οι χρήσεις νερού όπως οι καλλιέργειες, η βιομηχανία, αλλά και η οικιακή κατανάλωση θα αντιμετωπίσουν οξύ πρόβλημα λειψυδρίας. Αυτό θα σημαίνει περιορισμό του διαθέσιμου νερού για κατανάλωση, αύξηση του κόστους και πιθανότατα χαμηλότερης ποιότητας νερό.

-«Εάν η άνοδος της θερμοκρασίας εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής ξεπεράσει τον ενάμισο βαθμό Κελσίου, τότε σχεδόν όλα τα εδάφη γύρω από τη Μεσόγειο θα ερημοποιηθούν». Μπορείτε να μας πείτε περισσότερα για αυτό και τις συνέπειες που θα έχει στην Ελλάδα;

Σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες εκτιμήσεις, η μεσογειακή λεκάνη θα εμφανίσει κατά μέσο όρο μείωση στην ετήσια βροχόπτωση κατά 7,8% -

17,7%. Οι εκτιμήσεις για την Ελλάδα προβλέπουν μία τάση μείωσης της μέσης ετήσιας βροχόπτωσης η οποία παρουσιάζεται μεγαλύτερη στα νότια της χώρας και στα ορεινά. Εάν επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις του δυσμενέστερου σεναρίου τα μεγάλα βουνά της Κρήτης και της Πελοποννήσου θα υποστούν το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης στην ετήσια βροχόπτωση έως και κατά 30%. Στη βόρεια Εύβοια που είναι μία περιοχή με μεγάλη ανάγκη για αναπαραγωγικό υλικό μετά την πρόσφατη πυρκαγιά του 2021, αναμένουμε μειωμένη βροχόπτωση από 3% έως 14% αναλόγως υψομέτρου σύμφωνα με το χειρότερο σενάριο. Στη βόρεια Ελλάδα, η αναμενόμενη μείωση της βροχόπτωσης κυμαίνεται από 3% στα πεδινά της Χαλκιδικής έως 18% στις κορυφές του Ολύμπου. Οι παραπάνω μειώσεις σε συνδυασμό με την αύξηση της δυνητικής εξατμισοδιαπνοής που θα φέρει η άνοδος της θερμοκρασίας και το γεγονός ότι η συνολική βροχή θα πέφτει σε μικρότερο χρονικό διάστημα θα οδηγήσουν με βεβαιότητα την αύξηση της συχνότητας επεισοδίων λειψυδρίας ιδιαίτερα στην ανατολική Ελλάδα, κυρίως μετά τη δεκαετία του 2040.

-Μία δημοσίευση ερευνητών με επικεφαλής τον Μάρκο Σπρίνγκμαν του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης στο περιοδικό "Nature", αναφέρει πως οι διατροφικές επιλογές επηρεάζουν το περιβάλλον και μάλιστα η ανθρωπότητα πρέπει να περικόψει δραστικά την κατανάλωση κρέατος, έως και κατά 90%, για να αποφύγει την επιδείνωση της κλιματικής αλλαγής στο μέλλον. Πώς ακριβώς εξηγείται αυτό κ.Καθηγητά;

Η εκτροφή τεράστιων κοπαδιών βοοειδών τα οποία προορίζονται για την αυξημένη κατανάλωση κρέατος και γαλακτοκομικών έχει ως αποτέλεσμα την έκλυση μεγάλων ποσοτήτων μεθανίου το οποίο είναι πολύ ενεργό θερμοκηπικό αέριο και συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην επιπλέον υπερθέρμανση του πλανήτη.

-Θα πρέπει να συνηθίσουμε τη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνουν οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής ή να αντιδράσουμε πιο ηχηρά;

Δυστυχώς θα πρέπει να μάθουμε να ζούμε με τα ακραία καιρικά φαινόμενα και θα πρέπει να μάθουμε να προστατευόμαστε από αυτά. Αυτό που με φοβίζει περισσότερο είναι ότι ο πλανήτης μας βρίσκεται πολύ κοντά στο σημείο μετά το οποίο δεν θα υπάρχει κλιματική επιστροφή, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την επιβίωση των πλέον ευάλωτων ειδών του πλανήτη αλλά εν τέλει και τον ίδιο τον άνθρωπο. Όμως, αν πραγματοποιηθούν στο σύνολό τους και με αυστηρότητα όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται, μπορούμε να δούμε τις πρώτες θετικές επιπτώσεις ακόμα και μέχρι το 2030.

-Δεδομένου ότι το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής έχει παγκόσμιες διαστάσεις, τί μέτρα έχει πάρει ή προτίθεται να πάρει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπισή του; Και τί μπορεί ο καθένας μας να κάνει προσωπικά γι 'αυτό.

Προκειμένου να περιοριστεί η ένταση της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής, όλα τα κράτη της Ε.Ε. θα πρέπει να λάβουν άμεσα μέτρα για τον περιορισμό των εκπομπών των αερίων του θερμοκη-

πίου και για να γίνει αυτό θα πρέπει να αλλάξουμε την ενέργεια που καταναλώνουμε ώστε να μη χρησιμοποιούμε άνθρακα, καθώς σήμερα το 85% της παγκόσμιας ενέργειας βασίζεται στον άνθρακα, στο πετρέλαιο και στο φυσικό αέριο. Θα πρέπει λοιπόν να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν έργα για την μετάβαση σε πράσινη οικονομία, επέκταση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ήλιος και άνεμος, γεωθερμία κτλ.) αλλά και για την αποκατάσταση της φύσης και της βιοποικιλότητας. Καθώς όμως η κλιματική αλλαγή είναι ήδη γεγονός, θα πρέπει παράλληλα να ληφθούν μέτρα για την προσαρμογή των κοινωνιών, της οικονομίας και των οικοσυστημάτων στην νέα κλιματική πραγματικότητα. Ξεχωριστά, ο καθένας από εμάς θα πρέπει να σκέφτεται με σύνεση ως προς την κατανάλωση ενέργειας και με σκοπό την εξοικονόμηση φυσικών πόρων, τη μείωση των απορριμμάτων μας και γενικά η συμπεριφορά μας να συνάδει με νοικοκύρεμα από το σπίτι και την γειτονιά μέχρι τις κοινότητες και τους δήμους της περιφέρειας της χώρας.

Ο Χρήστος Ζερεφός είναι Καθηγητής Φυσικής της Ατμόσφαιρας. Από το 2007 είναι τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών στην έδρα της Μετεωρολογίας – Κλιματολογίας και από τον Νοέμβριο του 2020 έχει εκλεγεί Γενικός Γραμματέας. Διατελεί επίσης Εθνικός Εκπρόσωπος της Ελλάδος για την Κλιματική Αλλαγή και Επόπτης του Κέντρου Ερεύνης Φυσικής και Ατμόσφαιρας της Κλιματολογίας της Ακαδημίας Αθηνών.

Σπούδασε Φυσική και Μετεωρολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και σε Ερευνητικά Κέντρα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Έχει διατελέσει Καθηγητής Φυσικής της Ατμόσφαιρας στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Θεσσαλονίκης, καθώς και επισκέπτης καθηγητής στα Πανεπιστήμια της Βοστώνης, της Μινεσότα και του Όσλο.

Είναι μέλος της Academia Europaea, της Νορβηγικής Ακαδημίας, της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών, της Ρωσικής Ακαδημίας Φυσικών Επιστημών και πολλών άλλων Ακαδημιών και επιστημονικών Ιδρυμάτων. Έχει διατελέσει επίσης Πρόεδρος της Διεθνούς Επιτροπής Όζοντος, Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών, Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης του Ελληνικού Ιδρύματος για την Έρευνα και την Καινοτομία (ΕΛΙΔΕΚ), καθώς και μέλος επιτροπών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό.

Έχει λάβει διεθνή βραβεία όπως το Βραβείο Όζοντος του ΟΗΕ (1997), το Blaise Pascal Medal της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών (2015), το Βραβείο Europa Nostra (2010) κ.ά.

Τα τελευταία 45 χρόνια έχει ιδρύσει αρκετά επιστημονικά ερευνητικά κέντρα και έχει συγγράψει εκατοντάδες επιστημονικές δημοσιεύσεις με ευρύτατη διεθνή απήχηση.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 4 δεκαετιών έχει επιβλέψει 55 Μεταπτυχιακές εργασίες και περισσότερες από 30 Διδακτορικές διατριβές.

Έχει συσταθεί Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή αποτελεί ανοιχτό δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών και ενημέρωσης με συμμετοχή των Υπουργείων Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών, της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας, του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών και άλλων ερευνητικών, ακαδημαϊκών και δημόσιων φορέων.

ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

«Σε μια εποχή παγκόσμιου ψεύδους, το να λες την αλήθεια είναι μια πράξη επαναστατική».

George Orwell (1903-1950)

Π

ροπαγάνδα είναι η (έντυπη ή προφορική) συστηματική και οργανωμένη προσπάθεια διάδοσης πολιτικών, θρησκευτικών κτλ. ιδεών και απόψεων με σκοπό τον επηρεασμό της συνείδησης της κοινής γνώμης προς συγκεκριμένη κατεύθυνση και με συγκεκριμένους στόχους.

Στον πόλεμο, η προπαγάνδα είναι η συνέχισή του με οπτικοακουστικά μέσα, ώστε να υποστηριχτεί το ένα ή το άλλο αφήγημα. Για παράδειγμα, το ναζιστικό καθεστώς χρησιμοποίησε προπαγάνδα για να πείσει τον πληθυσμό της Γερμανίας να υποστηρίξει τους κατακτητικούς πολέμους του και να εξασφαλίσει τη συναίνεση εκατομμυρίων άλλων ατόμων για τους ρατσιστικούς διωγμούς και τις μαζικές δολοφονίες. Ως γνωστόν, ο Αδόλφος Χίτλερ δημιούργησε το Υπουργείο Λαϊκής Διαφώτισης και Προπαγάνδας του Ράιχ με επικεφαλής τον Γιόζεφ Γκέμπελς. Στόχος του υπουργείου ήταν να διασφαλίσει την επιτυχή διάδοση του ναζιστικού μηνύματος μέσω της τέχνης, της μουσικής, του θεάτρου, του κινηματογράφου, των βιβλίων, του ραδιοφώνου, του τύπου και των διδακτικών βιβλίων. Ειδικά ο κινηματογράφος διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διάδοση των ιδεολογημάτων του ρατσιστικού αντισημιτισμού και της ανωτερότητας της γερμανικής στρατιωτικής ισχύος.

Η Αν Μορέλι, καθηγήτρια Ιστορικής Κριτικής στα Σύγχρονα ΜΜΕ, στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών, έχει διατυπώσει ορισμένες «κλασικές» αρχές της πολεμικής προπαγάνδας που χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα, όπως παρακολουθήσαμε και παρακολουθούμε και στον πρόσφατο πόλεμο Ισραήλ-Παλαιστίνης.

Για παράδειγμα, αναφέρει πως πρώτη αρχή είναι *«να πείσουμε την κοινή γνώμη ότι δεν κηρύττουμε εμείς τον πόλεμο σε κανέναν, είναι οι άλλοι που τον προκαλούν. Εμείς είμαστε πάντα υπέρ της ειρήνης και απλώς αμυνόμαστε»*. Ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι στη συντριπτική πλειοψηφία των χωρών του κόσμου, δεν υπάρχει υπουργός Πολέμου, αλλά υπουργός Άμυνας. Δηλαδή, εμείς αμυνόμαστε μόνο, δεν επιτιθέμεθα. Φυσικά, είναι απλό να καταλάβει κανείς ότι αν πραγματικά ο καθένας μόνο αμυνόταν, δε θα γινόταν ποτέ πόλεμος, γιατί δε θα υπήρχε κανείς να κάνει επίθεση.

Μια δεύτερη αρχή της πολεμικής προπαγάνδας είναι *η δαιμονοποίηση του αντιπάλου*. Αυτό είναι απαραίτητο, γιατί ένας λαός δεν μπορεί ξαφνικά να νιώσει βαθύ μίσος για έναν άλλο λαό. Η τακτική που ακολουθείται στη δαιμονοποίηση είναι πάντα η ίδια. Πρόκειται για έναν τρελό, για ένα τέρας, με τον οποίο, συχνά, είχαμε καλές σχέσεις πριν τον πόλεμο και πιθανότατα θα έχουμε καλές σχέσεις και μετά από αυτόν. Αλλά αυτήν τη συγκεκριμένη στιγμή πρέπει να τον δείξουμε σαν θεότρελο, και να πειστεί η κοινή γνώμη ότι, αν δεν υπάρχει, η ευτυχία θα επικρατήσει στην υφήλιο.

Ένα τρίτο βήμα είναι *η πλήρης απόκρυψη των πραγματικών αιτίων του πολέμου, που, σχεδόν πάντα, είναι γεωστρατηγικά ή οικονομικά συμφέροντα*. Γι' αυτά δεν πρέπει να γίνεται καθόλου λόγος. Πρέπει πάντα να μιλάμε για την προσπάθειά μας να καταστείλουμε τη βία και την τάση του εχθρού να επιβάλλεται με τις δολοφονίες και τα όπλα. Προσπαθούμε να προωθήσουμε τη δημοκρατία, να βοηθήσουμε έναν αδύναμο και ταλαιπωρημένο λαό. Αυτά είναι ευγενείς λόγοι για να κάνουμε έναν πόλεμο και βλέπουμε ότι έχουν χρησιμοποιηθεί σταθερά και επαναλαμβανόμενα σε όλο τον 20ό αιώνα και σήμερα.

Μια άλλη βασική αρχή της πολεμικής προπαγάνδας είναι *ότι δεν αναφερόμαστε ποτέ στις δικές μας αγριότητες, αλλά, αντίθετα, διογκώνουμε τις αγριότητες του εχθρού*. Έτσι, ο αντίπαλος είναι βάνουσος πέραν της ανθρώπινης λογικής και περιγράφουμε με λεπτομέρειες τις πράξεις αυτές, π.χ. τις εκτελέσεις των γυναικών στο Αφγανιστάν, τους ομαδικούς τάφους των Κοσσοβάρων, τα μωρά του Κουβέιτ που σφάχτηκαν στις κούνιες τους από τον ιρακινό στρατό ή τα μικρά παιδιά του Βελγίου που σφάχτηκαν από τους Γερμανούς, το 1914. Αντίθετα, οι δικοί μας στρατιώτες είναι ήρωες της ανθρωπότητας, επιδίδονται σε ανθρωπιστικές πράξεις.

Τέλος, μία ακόμη αρχή της πολεμικής προπαγάνδας είναι *ότι όποιος τολμήσει να αμφισβητήσει την ορθότητα του πολέμου και τα κίνητρά του, μεταβάλλεται αυτομάτως σε πράκτορα του εχθρού, σε προδότη*.

Το φαινόμενο της παραπληροφόρησης πλέον λαμβάνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις, καθώς τα ψηφιακά εργαλεία (ιδιωτικές εφαρμογές συνομιλιών, παραποιημένες φωτογραφίες και βίντεο με λογισμικά τεχνητής νοημοσύνης κτλ) επιτρέπουν στον καθένα να δημοσιεύει και να μοιράζεται ειδήσεις ή πληροφορίες στο διαδίκτυο.

Για να κατανοήσουμε περισσότερο την έννοια της προπαγάνδας απευθυνθήκαμε στον γνωστό δημοσιογράφο Άρη Χατζηστεφάνου, ο οποίος στο βιβλίο του «προπαγάνδα και παραπληροφόρηση» παρουσιάζει έναν πρακτικό οδηγό για να εντοπίσουμε τις τεχνικές της στα Μ.Μ.Ε. , στα social media', αλλά και στον καθημερινό λόγο πολιτικών, συμβούλων επικοινωνίας κτλ.

-κ. Χατζηστεφάνου στο σημερινό ψηφιακό περιβάλλον, πόσο εύκολο είναι για τον απλό πολίτη να ξεχωρίσει τί είναι ορθή πληροφόρηση και τί προπαγάνδα;

Νομίζω ότι η πρώτη απάντηση που έρχεται στο μυαλό όλων είναι ότι σήμερα είναι πολύ πιο δύσκολο να εντοπίσεις την προπαγάνδα. Ας μην ξεχνάμε όμως ότι όσο αναπτύσσεται η τεχνολογία που χρησιμοποιούν οι προπαγανδιστές τόσο αναπτύσσονται και τα μέσα που έχουμε στη διάθεσή μας για να την εντοπίζουμε.

Σκεφτείτε ότι για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν παραποιημένες φωτογραφίες για πολιτική προπαγάνδα το 1871 στο Παρίσι, δηλαδή μόλις τρεις δεκαετίες από την εφεύρεση της φωτογραφίας. Οι άνθρωποι εκείνης της εποχής δεν γνώριζαν καν ότι μπορεί να γίνει φωτομοντάζ και συνεπώς θα πίστεψαν χωρίς δεύτερη σκέψη τις εικόνες που έβλεπαν. Σήμερα όχι μόνο είμαστε πολύ πιο υποψιασμένοι όταν βλέπουμε μια φωτογραφία αλλά μπορούμε να κάνουμε απλώς δεξί κλικ στον υπολογιστή μας και να κάνουμε το λεγόμενο Reverse Image Search, δηλαδή να αναζητήσουμε την πηγή της φωτογραφίας.

Ακόμη και στην περίπτωση των φωτογραφιών που δημιουργούνται με εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης αρχίζουν να κυκλοφορούν προγράμματα που μπορούν να τις εντοπίσουν. Μερικές φορές είναι πολύ δύσκολο. Γενικά όμως δεν νομίζω ότι η κατάσταση είναι αναγκαστικά χειρότερη από ότι ήταν πριν από πενήντα ή εκατό χρόνια.

Άρης Χατζηστεφάνου

- Η εξάπλωση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης πιστεύετε πως έχει καταστήσει περισσότερο ή λιγότερο δύσκολη την ακριβή εικόνα της πραγματικότητας;

Είμαι από αυτούς που πιστεύουν ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βοηθούν σημαντικά στο να κατανοούμε όσα συμβαίνουν γύρω μας – μεταξύ άλλων γιατί αποτελούν και ένα μηχανισμό ελέγχου των μέσων ενημέρωσης. Για αυτό και βρίσκεται σε εξέλιξη μια τεράστια προσπάθεια από την πλευρά πολλών κυβερνήσεων αλλά και από τις ίδιες τις πλατφόρμες (όπως το Facebook ή το X) να περιορίσουν την ελευθερία έκφρασης των πολιτών σε αυτά.

Προφανώς από τα ΜΚΔ διακινείται τεράστιος όγκος παραποιημένων πληροφοριών και μάλιστα με πολύ μεγαλύτερη ταχύτητα από ότι στο παρελθόν. Πρέπει όμως να δούμε όπως λέμε την «μεγάλη εικόνα». Ήταν καλύτερη η ενημέρωση όταν λαμβάναμε πληροφορίες μόνο από την κυβέρνηση και μερικούς δημοσιογράφους;

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι μια ζούγκλα ενημέρωσης. Η ζούγκλα είναι πάντα επικίνδυνη αλλά σαν οικοσύστημα είναι πολύ πιο υγιές και ισχυρό σε σχέση με μια έρημο.

-Μπορεί η προπαγάνδα να δημιουργήσει πεποιθήσεις εκ του μηδενός ή απλώς μετασχηματίζει και ενισχύει όσα πιστεύουμε ήδη;

Συνήθως ισχύει το δεύτερο. Οι πιο επιτυχημένοι προπαγανδιστές δεν είναι αυτοί που λένε ψέματα αλλά αυτοί που αλλοιώνουν πολύ μικρά κομμάτια της πραγματικότητας προκειμένου να ενεργοποιήσουν υπάρχουσες αντιλήψεις ή προκαταλήψεις σε έναν πληθυσμό.

Εξαρτάται βέβαια τι εννοούμε λέγοντας προπαγάνδα (δεν αναφέρομαι εδώ στον επιστημονικό ορισμό αλλά τι καταλαβαίνουμε όλοι όταν ακούμε τη λέξη). Προπαγάνδα μπορεί να κάνει και το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας για να πείσει παραδείγματος χάριν τους μαθητές ότι ζουν σε μια χώρα με ανώτερο πολιτισμό από όλες τις άλλες. Εκεί πράγματι δημιουργούνται πεποιθήσεις.

-Ποιος είναι ο ρόλος της ξένης προπαγάνδας και της δυνατότητάς της να επηρεάζει πολιτικές στάσεις και ιδεολογίες στο εσωτερικό άλλων χωρών; Υπάρχουν χώρες που είναι πιο «ευάλωτες» στην προπαγάνδα;

Για να ξεκινήσω από το δεύτερο ερώτημα θα έλεγα πως δεν νομίζω ότι υπάρχουν χώρες που είναι πιο ευάλωτες στην προπαγάνδα. Αντίθετα υπάρχουν κράτη που έχουν περισσότερα μέσα στη διάθεσή τους για να προωθούν την προπαγάνδα τους και μάλιστα με υπόγειο τρόπο. Μια οικονομική υπερδύναμη λόγου χάριν μπορεί να χρησιμοποιήσει όχι μόνο τα μέσα ενημέρωσης αλλά και τη βιομηχανία του θεάματος (από κινηματογραφικές ταινίες μέχρι τραγούδια) για να περάσει το μήνυμά της. Παράλληλα μπορεί να ασκήσει πιέσεις σε πολιτικούς ή δημοσιογράφους μιας άλλης χώρας να προωθήσουν την προπαγάνδα της σαν δικές τους θέσεις. Η ξένη προπαγάνδα λοιπόν μπορεί να είναι πολύ ισχυρή. Γενικότερα όμως θα έλεγα ότι πάντα πρέπει να είμαστε πε-

ρισσότερο καχύποπτοι στην εσωτερική προπαγάνδα παρά σε αυτή που έρχεται από το εξωτερικό. Επίσης δεν πρέπει να πέφτουμε στην παγίδα να χαρακτηρίζουμε σαν «ξένη προπαγάνδα» κάθε κριτική και ασκείται στη χώρα μας από το εξωτερικό. Πολλές φορές ένας ξένος παρατηρητής μπορεί να έχει καλύτερη εικόνα για εγκλήματα που πραγματοποιούνται σε μια άλλη χώρα. Αν πχ κατηγορούν την Ελλάδα για παράνομες επαναπροθήσεις προσφύγων και μεταναστών πρέπει να εξετάσουμε τις καταγγελίες και όχι να τις απορρίψουμε αυτομάτως σαν προπαγάνδα.

-Προπαγάνδα και πόλεμος: Πόσο ελεύθερη άραγε είναι η πληροφόρηση των πολιτών από τους δημοσιογράφους σε συνθήκες πολέμου; Εντοπίζετε διαφορά κ. Χατζηστεφάνου σε σύγκριση με την πολεμική προπαγάνδα προηγούμενων χρόνων;

Είναι γεγονός ότι από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα βλέπουμε τις χειρότερες μορφές προπαγάνδας αλλά και λογοκρισίας των δημοσιογράφων κατά τη διάρκεια πολέμων. Η κατάσταση επιδεινώνεται όσο αυξάνονται οι λεγόμενοι embedded ή ενσωματωμένοι δημοσιογράφοι οι οποίοι παρακολουθούν τις μάχες ακολουθώντας έναν από τους αντιμαχόμενους. Για άλλη μια φορά όμως δεν πρέπει να πιστεύουμε ότι η κατάσταση επιδεινώνεται διαρκώς. Όπως εξηγούσε ο μεγάλος Βρετανός ιστορικός, Έρικ Χομπσπάουμ, πριν από τον 20^ο αιώνα υπήρχαν άνθρωποι σε απομακρυσμένες περιοχές που μπορεί να μην γνώριζαν καν ότι η χώρα τους βρίσκεται σε πόλεμο. Ο παππούς μου μάθαινε τις εξελίξεις για το δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο με καθυστέρηση ημερών ή και εβδομάδων και πάντα από ελάχιστες πηγές. Οι γονείς μου παρακολουθούσαν τον πόλεμο του Βιετνάμ από πολύ περισσότερες πηγές ενώ η δική μου γενιά είδε τον πρώτο πόλεμο του Περσικού Κόλπου σε «απευθείας μετάδοση». Εσείς παρακολουθείτε

το βομβαρδισμό της Γάζας όχι μόνο σε απευθείας μετάδοση και από περισσότερες πηγές αλλά μπορείτε να βρίσκετε και υλικό που στέλνουν αυτές μάρτυρες, ουσιαστικά δηλαδή τα θύματα των βομβαρδισμών. Αν και ορισμένες από αυτές τις πληροφορίες μπορεί να είναι προϊόν προπαγάνδας, συνολικά έχετε πολύ καλύτερη εικόνα για όσα συμβαίνουν από προηγούμενες γενιές.

-Θα μπορούσε πιστεύετε ο συναισθηματισμός και τα βιώματα του ανταποκριτή να «θολώσουν» τη ματιά του στην καταγραφή των γεγονότων;

Δεν υπάρχει κανένας δημοσιογράφος που να μην επηρεάζεται από όσα βιώνει και από τις προσωπικές του πεποιθήσεις και δεν υπάρχει κανένας δημοσιογράφος που να μην μεταφέρει τις προσωπικές του θέσεις στο ρεπορτάζ του. Πολλές φορές το κάνει ασυναίσθητα με τον τρόπο που συντάσσει μια πρόταση, αν δουλεύει σε εφημερίδα, ή με τον γωνία από την οποία παίρνει μια φωτογραφία ή ένα βίντεο. Αυτό δεν είναι όμως κακό. Η πραγματικότητα γύρω μας είναι αντικειμενική αλλά ο τρόπος με τον οποίο την μεταφέρουμε είναι πάντα υποκειμενικός.

Αρκεί βέβαια ο δημοσιογράφος να σέβεται τους βασικούς κανόνες δεοντολογίας, ουσιαστικά δηλαδή να μην μεταφέρει ψευδείς πληροφορίες.

Όπως έλεγε και ένας από τους σημαντικότερους πολεμικούς ανταποκριτές του τελευταίου αιώνα, ο Ρόμπερτ Φισκ, «οι δημοσιογράφοι πρέπει να είναι αντικειμενικοί κι αμερόληπτοι στο πλευρό αυτών που υποφέρουν».

-Εξ όσων γνωρίζετε έχουν ληφθεί μέτρα σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την αντιμετώπιση της προπαγάνδας;

Γίνονται σημαντικές προσπάθειες να αυξηθεί το λεγόμενο media literacy, δηλαδή η παιδεία για τα ΜΜΕ, η οποία επιτρέπει στους πολίτες να εντοπίζουν μόνοι τους μορφές προπαγάνδας και παραπληροφόρησης.

Φοβάμαι όμως ότι ειδικά σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης πολλές φορές χρησιμοποιείται η απειλή της προπαγάνδας για να επιβληθούν νέες μορφές λογοκρισίας τόσο στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης όσο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ας θυμηθούμε το παράδειγμα της απαγόρευσης μετάδοσης ρωσικών μέσων ενημέρωσης που επέβαλε η ΕΕ και η ελληνική κυβέρνηση μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Αυτά τα ΜΜΕ πράγματι μετέδιδαν προπαγανδιστικά μηνύματα, συχνά ακραίας μορφής (όπως συμβαίνει πάντα σε καιρό πολέμου). Η λύση όμως δεν μπορεί να είναι η απαγόρευση πρόσβασης των πολιτών σε όλα τα ΜΜΕ μιας χώρας. Αν ακολουθήσεις αυτό το μονοπάτι ανοίγεις τον ασκό του Αιόλου για την λογοκρισία.

-Ποια νομίζετε ότι πρέπει να είναι η στάση των λεγόμενων πνευματικών ανθρώπων σε στιγμές κρίσιμες για την ανθρωπότητα, όπως σήμερα;

Οι πνευματικοί άνθρωποι σε όλο τον κόσμο πρέπει να είναι έτοιμοι να συγκρουστούν με τους ισχυρούς για να υπερασπιστούν τους αδύναμους. Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν για να το πετύχεις πρέπει να συγκρουστείς με τις θέσεις της ίδιας σου της χώρας. Για αυτό θαυμάζω ξένους διανοητές, όπως π.χ ο Νόαμ Τσόμσι, οι οποίοι έχουν το θάρρος να ασκούν πρώτα κριτική στην ίδια τους τη χώρα. Το να ασκείς κριτική σε ένα άλλο κράτος που παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι σίγουρα θεμιτό αλλά είναι και εύκολο. Μπορεί να το κάνει οποιοσδήποτε.

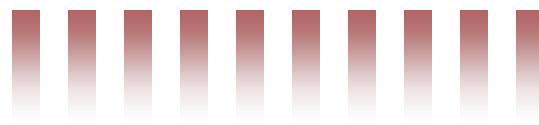
ΕΙΠΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ...

«Ο όγλος μπορεί να σκεφτεί μόνο με εικόνες και γι' αυτό μπορεί να επηρεαστεί μόνο από εικόνες. Μόνο οι εικόνες μπορεί να τον τρομοκρατήσουν ή να τον ενθουσιάσουν και έτσι να γίνουν κίνητρα για πράξη». Gustave Le Bon (1841-1931)

«Η πραγματική πάλη δεν είναι μεταξύ Ανατολής και Δύσης, ή καπιταλισμού και κομμουνισμού, αλλά μεταξύ εκπαίδευσης και προπαγάνδας». Martin Buber (1878-1965)

«Ο ελεύθερος Τύπος μπορεί να είναι είτε καλός είτε κακός, αλλά χωρίς ελευθερία, είναι απόλυτα βέβαιο ότι ο Τύπος δεν μπορεί να είναι οτιδήποτε άλλο από κακός». Albert Camus (1913-1960)

«Όλη η πολεμική προπαγάνδα, οι κραυγές και τα ψέματα και το μίσος, έρχονται, όλα ανεξαιρέτως, από ανθρώπους που δεν πολεμούν». George Orwell (1903-1950)

Ο Αρης Χατζηστεφάνου γεννήθηκε στην Αθήνα όπου σπούδασε πολιτικές επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Έχει εργαστεί στο BBC World Service ως ραδιοφωνικός παραγωγός στο Λονδίνο και ανταποκριτής στην Κωνσταντινούπολη και έχει συνεργαστεί με ορισμένους από τους μεγαλύτερους ραδιοφωνικούς σταθμούς, εφημερίδες και περιοδικά στην Ελλάδα. Στο εξωτερικό έχει συνεργαστεί με την εφημερίδα Guardian ενώ έχει εμφανιστεί ως σχολιαστής σε τηλεοπτικά δίκτυα όπως το CNN, το BBC, το Al Jazeera, το Press TV κ.ά.

Είναι δημιουργός της ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής εκπομπής INFOWAR και συνδημιουργός, μαζί με την Κατερίνα Κιτίδη και τον Λεωνίδα Βατικιώτη, των ντοκιμαντέρ Debtocracy και Catastroika. Σήμερα αρθρογραφεί στα Επίκαιρα, στο Unfollow και το Πριν.

Ως δημοσιογράφος και φωτογράφος έχει πραγματοποιήσει αποστολές σε περισσότερες από 40 χώρες και έχει εκδώσει τρία βιβλία.

ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΥΡΑΣ

Το κάστρο της Αγίας Μαύρας είναι φρούριο στο βορειοανατολικό άκρο του ελληνικού νησιού της Λευκάδας. Το κάστρο ξεκίνησε ως μια μικρή οχύρωση περ το 1300 για τον έλεγχο της πρόσβασης στο νησί. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία το κατέλαβε το 1479, και έναν αιώνα αργότερα το αναδιαμόρφωσε και το διεύρυνε, δίνοντάς του σε μεγάλο βαθμό την σημερινή του μορφή. Η πόλη της Λευκάδας αναπτύχθηκε έξω από τα τείχη του κάστρου τη δεκαετία του 1670.

Μεσαίωνας

Το κάστρο είναι στρατηγικά τοποθετημένο για να προστατεύει τις προσεγγίσεις στο νησί από την ηπειρωτική χώρα. Το πρώτο κάστρο πιθανότατα ανεγέρθηκε σε αυτή τη θέση γύρω στο 1300 από τον Ιωάννη Ορσίνι, τον παλατινό κόμη της Κεφαλλονιάς και της Ζακύνθου, ο οποίος κατέλαβε τη Λευκάδα το 1295 από τον πεθερό του, Δεσπότη της Ηπείρου Νικηφόρο Α΄ Κομνηνό Δούκα. Αυτή η πρώτη οχύρωση ήταν πιθανότατα στη βορειοανατολική γωνία του σημερινού κάστρου. Η οικογένεια Ορσίνι έχασε τη Λευκάδα το 1331 από τον Γκωτιέ Στ΄ του Μπριέν, ο οποίος το 1343 παραχώρησε το castrum Sancte Maure και το νησί στον Ενετό Γκρατσιάνο Τζόρτζιο. Το 1360/62, ο Λεονάρδος Α΄ Τόκκος κατέλαβε τη Λευκάδα, αποκτώντας τον τίτλο του δούκα. Ο Κάρολος Α΄ Τόκκος (β. 1376-1429) έκανε το κάστρο πρωτεύουσα των περιοχών του, που εκτός από την κομητεία της Κεφαλλονιάς και της Ζακύνθου περιλάμβανε επίσης μεγάλο μέρος της ηπειρωτικής χώρας και επέκτεινε την οχυρωμένη πόλη. Παρ' όλα αυτά, ο οικισμός φαίνεται να έχει διευρυνθεί πέρα από τα τείχη και στις δύο πλευρές του κάστρου.

Το 1413, ο Πρίγκιπας της Αχαΐας, Κεντυρίων Β΄ Ζαχαρίας, επιτέθηκε στη Λευκάδα και το κάστρο της με Αλβανούς μισθοφόρους, αλλά ηττήθηκε με τη βοήθεια της Δημοκρατίας της Βενετίας. Οι Οθωμανοί εισέβαλαν στο νησί το 1430, ωθώντας τους Τόκους να σκεφτούν να το παραχωρήσουν στους Ενετούς, αλλά το νησί παρέμεινε υπό την κυριαρχία των Τόκκων μέχρι να καταληφθεί από τους Οθωμανούς το 1479.

Οθωμανική περίοδος

Οι Βενετοί κατέλαβαν σύντομα το νησί το 1502-03, κατά τη διάρκεια του Β΄ Βενετοτουρκικού Πολέμου, αλλά το επέστρεψαν στους Οθωμανούς στον τελικό ειρηνευτικό διακανονισμό. Υπό Τουρκοκρατία, η πόλη μέσα στο κάστρο (γνωστή ως Αγία Μαύρα) ήταν η πρωτεύουσα του νησιού. Ένα μητρώο που συντάχθηκε το 1523-1536 αναφέρει ότι η πόλη περιλάμβανε 194 νοικοκυριά, δηλαδή περίπου 1.000 κατοίκους, όλοι τους Έλληνες Χριστιανοί, και ότι η φρουρά αριθμούσε 111 στρατιώτες και 9 πυροβολιτές. Η έλλειψη νερού οδήγησε στην κατασκευή ενός μεγάλου υδραγωγείου μήκους τριών χιλιομέτρων από το εσωτερικό του νησιού στην πόλη το 1564. Φέρνοντας νερό στην πόλη καθώς και στην πολύ μεγαλύτερη ανοιχτή πόλη που είχε μεγαλώσει γύρω της, ήταν από τα πιο σημαντικά έργα της οθωμανικής πολιτικής αρχιτεκτονικής στα δυτικά Βαλκάνια. Στην κορυφή του υδραγωγείου υπήρχε ένα μονοπάτι που ήταν η μόνη πρόσβαση στο νησί, εκτός από τη θάλασσα.

Μετά την οθωμανική ήττα στη ναυμαχία της Ναυπάκτου, το κάστρο πολιορκήθηκε ανεπιτυχώς από τις δυνάμεις του Ιερού Συνασπισμού. Ως αποτέλεσμα, ανοικοδομήθηκε και διευρύνθηκε πλήρως από τον Καπουδάν πασά Κιλίτζ Αλή Πασά το 1572-1574. Το νέο κάστρο μοιάζει με το παλαιότερο Κάστρο του Μορέα στο Ρίο. Το νέο φρούριο είχε σχήμα ακανόνιστου εξαγώνου και διέθετε εννέα μεγάλους προμαχώνες πυροβόλων. Το μεσαιωνικό φρούριο διατηρήθηκε ως ακρόπολη στη βορειοανατολική γωνία. Όταν ο Εβλιγιά Τσελεμπή επισκέφθηκε το κάστρο το 1670/71, μόνο μουσουλμάνοι ζούσαν στα περίπου 200 πέτρινα σπίτια, ενώ οι Χριστιανοί σε δύο γειτονικά προάστια στα ανατολικά και δυτικά και ένα στο ίδιο το νησί. Σε αντίθεση με την περιτειχισμένη πόλη, όλα τα κτίρια στα προάστια είχαν χτιστεί από ξύλο. Η Αγία Μαύρα υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα φρούρια της Οθωμανικής και δυτικής μεθόριου.

Ενετική περίοδος

Το κάστρο κατακτήθηκε από τους Βενετούς μετά από πολιορκία δεκαέξι ημερών το 1684, κατά τη διάρκεια του Πολέμου του Μορέα. Ο Ενετός διοικητής, Φραντσέσκο Μοροζίνι, εκκένωσε την περιτειχισμένη πόλη και γκρέμισε τόσο αυτήν όσο και τα δύο προάστια ακριβώς έξω από τα τείχη, μετατρέποντάς τα σε προμαχόνα του κάστρου. Η πρωτεύουσα του νησιού μετακινήθηκε στο εναπομείναν προάστιο, στη θέση της σύγχρονης πόλης της Λευκάδας. Οι Βενετοί εκσυγχρόνισαν το κάστρο μέχρι το 1713, αφαιρώντας τα ερείπια της μεσαιωνικής ακρόπολης. Οι ανατολικές επάλξεις, που αντίκριζαν την τουρκοκρατούμενη ηπειρωτική χώρα, ενισχύθηκαν και βελτιώθηκαν με την προσθήκη δύο προμαχώνων, και δύο αποκομμένων οχυρώσεων και επιπλέον προτειχίσματα χτίστηκαν στα πλευρά του φρουρίου.

Κατά τη διάρκεια του Έβδομου Βενετοτουρκικού Πολέμου, μετά την οθωμανική επανάκτηση του Μορέα το 1715, οι Βενετοί εγκατέλειψαν αρχικά τη Λευκάδα για να συγκεντρώσουν τους πόρους

τους στην άμυνα της Κέρκυρας. Το κάστρο εγκαταλείφθηκε και εν μέρει κατεδαφίστηκε, αλλά αφού η Πολιορκία της Κέρκυρας κατέληξε σε βενετική νίκη, το νησί ξανακατελήφθη και οι οχυρώσεις αποκαταστάθηκαν. Μετά από μία τοπική εξέγερση των Ελλήνων το 1769, οι οχυρώσεις επισκευάστηκαν.

Σύγχρονη περίοδος

Μετά την Πτώση της Δημοκρατίας της Βενετίας το 1797, η Λευκάδα, όπως και τα άλλα Βενετικά Επτάνησα, καταλήφθηκε από τους Γάλλους, οι οποίοι την κράτησαν μέχρι που μια Ρωσοτουρκική αποστολή την κατέλαβε το 1799. Ο Αλή Πασάς, ο οποίος ποθούσε την κατοχή των Ιονίων Νήσων, πολιορκήσε τη Λευκάδα το 1807, αλλά οι τοπικές ρωσικές και ελληνικές δυνάμεις της Επτανήσου Πολιτείας υπερασπίστηκαν με επιτυχία το φρούριο. Η Γαλλική κυριαρχία αποκαταστάθηκε το 1807 αλλά το 1810, οι Βρετανοί κατέλαβαν το νησί.

Κατά τη διάρκεια της επόμενης περιόδου, το κάστρο φυλασσόταν από βρετανικά στρατεύματα, τα οποία ανέλαβαν κάποιο εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεών του. Μετά την Ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα το 1864, το κάστρο φυλασσόταν από τον ελληνικό στρατό μέχρι το 1922, όταν στεγάστηκαν εκεί Μικρασιάτες πρόσφυγες. Το φρούριο τελικά εγκαταλείφθηκε και το 1938 τα περισσότερα κτίρια εντός των τειχών κατεδαφίστηκαν.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΑΝΕΙΑ

Είναι γενικά αποδεκτό πως μέσα στα πλαίσια της ελληνικής πολιτιστικής παράδοσης εμφανίζεται έντονο, τα τελευταία χρόνια, το φαινόμενο της κρίσης της γλώσσας. Ιδιαίτερα επικεντρώνεται το πρόβλημα στους νέους, υπό την έννοια ότι σ' αυτούς γίνεται φανερή μια γλωσσική πενία. Στη στήλη αυτή θα παρουσιάσουμε κάποιες ιδιαίτερες ετυμολογίες και αντιδάνεια λέξεων με σκοπό την καλύτερη και βαθύτερη κατανόηση της γλώσσας μας.

- Σπόνσορας : Σε αθλητικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις οι σπόνσορες είναι συχνοί. Πολλοί προτιμούν να τους χαρακτηρίζουν ως χορηγούς θεωρώντας τη λέξη σπόνσορας ως καθαρά ξένη. Κι όμως οι σπόνσορες έχουν τις ρίζες τους στην Ελλάδα. Η λέξη εισέβαλε στη γλώσσα μας σήμερα από τις αγγλική sponsor. Όμως, η αγγλική λέξη προέρχεται από τη λατινική sponsor-sponsoris που θεωρείται παράγωγο του λατινικού ρήματος spondere το οποίο σημαίνει «εγγυώμαι, υπόσχομαι». Το λατινικό αυτό ρήμα συνδέεται άμεσα με τις αρχαίες ελληνικές λέξεις «σπονδή» και «σπένδω». Ετυμολογικά συγγενείς στη νέα ελληνική έχουν επιβιώσει λέξεις όπως άσπονδος, παρασπονδία και ομοσπονδία.
- Τουρισμός: Η λέξη αυτή προέρχεται αρχικά από τη γαλλική λέξη tourisme, η οποία με τη σειρά της προέρχεται από τη λέξη «tour» που σημαίνει τη «σύντομη μετακίνηση». Η λέξη αυτή είναι εξέλιξη της λατινικής λέξης «torvus», η οποία έχει ξεκάθαρη καταγωγή από την αρχαία ελληνική λέξη «τόρνος».
- Αταβισμός: η επανεμφάνιση ιδεών, συμπεριφορών, μεθόδων κλπ. που είχαν ξεχαστεί και θεωρούσαμε ότι ανήκουν στο παρελθόν
- Μύθευμα: η ψεύτικη ή επινοημένη αφήγηση
- Νείρομαι: επιθυμώ πολύ, ονειρεύομαι (κάτι που ποθούν πολλοί αλλά δεν είναι εύκολο να το απολαύσουν), λαχταρώ, ορέγομαι
- Εμφωλεύω: Υπάρχω χωρίς να εκδηλώνομαι, υποκρύπτομαι, κρύβομαι βαθιά μέσα σε κάτι
- Κραταιός: ο πανίσχυρος, ο ρωμαλέος (π.χ. ο άλλοτε κραταιός ηγέτης κατηγορείται για διασπάθιση του δημοσίου χρήματος)
- Κλυδωνίζομαι: δοκιμάζομαι από αστάθειες και αναταραχές, ταρακουνιέμαι (π.χ. η οικονομία της χώρας κλυδωνίζεται)
- Παρέλκω: χρονοτριβώ, αναβάλλω, κωλυσιεργώ, καθυστερώ
- Ολοφύρομαι: θρηνώ, οδύρομαι, κλαίω με στεναγμούς
- Ενάργεια: η καθαρότητα σκέψης/λόγου, η διαύγεια, σαφήνεια
- Πασίδηλος: αυτός που είναι εμφανής σε όλους, ο πρόδηλος
- Ερίτιμος: αξιότιμος, εντιμότατος (π.χ. ερίτιμε κύριε)
- Οψιμαθής: αυτός που έμαθε κάτι αργά στη ζωή του (π.χ. θαυμάζω πολύ τους οψιμαθείς ανθρώπους, καθώς θέλει πολλή θέληση να μαθαίνεις σε μεγάλη ηλικία)
- Έπαλξη: η πρώτη γραμμή από την οποία δίνεται μια μάχη, ένας αγώνας ή γίνεται μια προσπάθεια (μεταφορικά). Υπάρχει και η έκφραση «έπεσε στις επάλξεις» που χρησιμοποιείται για εκείνους που έζησαν και έφυγαν από τη ζωή με ηρωικό θάνατο.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΩΝΥΜΙΑΣ “LIPTON”

Ο Thomas Lipton μπορεί να έχει μείνει γνωστός για το ομώνυμο τσάι, όμως πολύ πριν ασχοληθεί με αυτό είχε επιτύχει, χάρη στο επιχειρηματικό του δαιμόνιο και τις καινοτόμες προωθητικές ενέργειες που εφάρμοσε, να ξεφύγει από την φτώχεια και να γίνει ένας από τους πιο πλούσιους άντρες της Σκωτίας. Στη μετάλλαξη αυτή θα βοηθούσαν λιγάκι... δύο γουρουνάκια.

Γεννημένος το 1850 στην Γλασκόβη από φτωχούς γονείς, ο Thomas Lipton ήταν το μοναδικό από τα έξι παιδιά που κατάφερε να ενηλικιωθεί. Σε ηλικία δέκα ετών παράτησε το σχολείο για να βοηθήσει τους γονείς του στο μικρό παντοπωλείο τους, το οποίο μόλις που έβγαζε τα προς το ζην. Τέσσερα χρόνια αργότερα, έχοντας 8 δολάρια στην τσέπη, σάλπαρε για την Αμερική αναζητώντας μία καλύτερη τύχη.

Αρχικά δούλεψε σε διάφορες φάρμες, ενώ αργότερα απασχολήθηκε ως βοηθός διευθυντή σε ένα παντοπωλείο, όπου έμαθε τα κόλπα των εμπόρων (έξυπνες διαφημίσεις, πινακίδες κ.λ.π) για να πείσουν τους πελάτες να αγοράσουν μεγαλύτερες ποσότητες. Το 1869 επέστρεψε στην πατρίδα του, έτοιμος να εφαρμόσει στο παντοπωλείο των γονιών του αυτά που είχε μάθει.

Το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να ταυτιστεί με ένα γουρουνάκι, γνωστό καρτούν της εποχής, το οποίο τοιχοκολλούσε κάθε εβδομάδα στην βιτρίνα. Το κόλπο πέτυχε αφού πλήθος κόσμου μαζευόταν έξω από την βιτρίνα για να δει ποιο θα ήταν το επόμενο καρτούν. Ένα από τα καρτούν έδειχνε το γουρουνάκι να κλαίει, οπότε όταν έμπαιναν μέσα και ρωτούσαν τον Lipton γιατί κλαίει, αυτός έλεγε ότι έμεινε ορφανό επειδή όλοι οι συγγενείς του μπήκαν στο μαγαζί και μετατράπηκαν σε χοιρινό και μπέικον.

Ο Lipton αποφάσισε να επενδύσει στο ορφανό γουρουνάκι, αγοράζοντας δύο μεγάλα γουρούνια, τα οποία στόλιζε με μπλε και ροζ κορδέλες και τα έβγαζε στους δρόμους με μια πινακίδα που έλεγε «Τα ορφανά του Lipton». Σύντομα, όλη η γειτονιά μιλούσε για τα δύο ορφανά, σε σημείο που όταν κάποιος δεν ντυνόταν καλά τον αποκαλούσαν το «Ορφανό του Lipton».

Οι πωλήσεις του μπέικον, του χοιρινού και των αυγών αυξήθηκαν κατακόρυφα, επιτρέποντας στον εφευρετικό παντοπώλη να προβάλλει το μαγαζί του πετώντας διαφημιστικά από αερόστατο, φτιάχνοντας χαρτονομίσματα που ανέγραφαν πάνω το ποσό της έκπτωσης, διακοσμώντας την βιτρίνα με πελώρια λουκάνικα, αλλά και τοποθετώντας χρυσά νομίσματα μέσα στα τυριά για δόλωμα. Τα διαφημιστικά τρικ απέφεραν σημαντικά κέρδη και σύντομα ο Lipton άνοιξε τρία ακόμα μαγαζιά, ενώ φρόντιζε να κάνει μεγάλες αγορές περιορισμένης ποικιλίας προϊόντων, με σκοπό να πουλάει σε χαμηλές τιμές.

Στη δεκαετία του 1880, αρκετό καιρό πριν ακόμη ασχοληθεί με το τσάι, είχε τουλάχιστον 300 μαγαζιά, τα οποία τον είχαν κάνει εκατομμυριούχο. Το 1890 αποφάσισε να κάνει ένα ταξίδι στην Αυστραλία, το οποίο όμως διέκοψε, αφού σταμάτησε στη Κεϋλάνη για να συλλέξει πληροφορίες για το τσάι. Ο Lipton που δεν εμπιστευόταν τους ενδιάμεσους, αποφάσισε να παράγει ο ίδιος το τσάι και να το στέλνει στην Βρετανία. Αγόρασε λοιπόν σε οικονομική τιμή 4 πρώην φυτείες καφέ τις οποίες μετέτρεψε σε φυτείες για τσάι, ελέγχοντας έτσι την ποιότητα και την τιμή του τσαγιού που θα είχε στα μαγαζιά του.

Σε μια εποχή που το τσάι ήταν διαθέσιμο αποκλειστικά σε χύμα μορφή, αυτός το έβαζε σε φακελάκια και το διέθετε στην αγορά σε τρεις διαφορετικές ανοιχτόχρωμες συσκευασίες. Η ζήτηση για το φθινό και όμορφα συσκευασμένο προϊόν ήταν μεγάλη, παρακινώντας και άλλους παντοπώλες να το προμηθευτούν. Σε λίγα χρόνια, το τσάι είχε γίνει δημοφιλές στα παντοπωλεία και εστιατόρια όλης της Ευρώπης, ενώ ο Lipton φρόντιζε να αλλάζει τις γεύσεις από χώρα σε χώρα, επειδή η γεύση του νερού διέφερε ανάλογα με την περιοχή.

Έμενε όμως μία αγορά που δεν είχε κατακτηθεί ακόμη: η αμερικανική. Το 1890 ο «βαρόνος του τσαγιού» έφτασε στο Σικάγο, αυτή τη φορά όχι για να δουλέψει σκληρά, αλλά για να διερευνήσει την αγορά. Όταν, λοιπόν, επισκέφθηκε ένα εστιατόριο και παρήγγειλε τσάι, ο σερβιτόρος του απάντησε ως εξής: «Συγγνώμη κύριε, αλλά δεν έχουμε αυτό το πράγμα εδώ». Τότε κατάλαβε ότι θα μπορούσε να κατακτήσει την αγορά, πείθοντας τους Αμερικάνους ότι το δικό του τσάι ήταν το καλύτερο. Την εποχή εκείνη το τσάι έκανε τα πρώτα του βήματα, όμως στα λίγα μαγαζιά που ήταν διαθέσιμο ήταν αρκετά ακριβό, χαμηλής ποιότητας και «μπαγιάτικο» λόγω κακής αποθήκευσης.

Ο Λίπτον έβαλε εκατοντάδες διαφημίσεις στις εφημερίδες, ενώ προσέλαβε πωλητές για να το πουλήσουν σε εστιατόρια και ξενοδοχεία. Ευρεία δημοσιότητα κέρδισε το 1893 όταν έπεισε την κυβέρνηση της Κεϋλάνης, του μεγαλύτερου παραγωγού τσαγιού, να συμμετάσχει στη μεγαλύτερη ετήσια έκθεση στο Σικάγο. Λίγα χρόνια αργότερα, έφτιαξε στο Μανχάταν το πρώτο του εργοστάσιο, κατεβάζοντας έτσι και άλλο το κόστος.

Η κατάκτηση της Αμερικής δεν οφείλεται μόνο στις προωθητικές αλχημείες που εφάρμοσε, αλλά και στην προσωπικότητά του, η οποία μάγεψε τους Αμερικάνους. Ψηλός, με μπλε μάτια και κόκκινα μάγουλα, είχε συνδεθεί με την βασιλική οικογένεια (το 1897 η βασίλισσα Βικτώρια τον έχρησε ιπότη για την εμπορική επιτυχία και τη φιλανθρωπική του δράση), ενώ είχε προσπαθήσει να κατακτήσει πέντε φορές με το ιστιοπλοϊκό του το America's Cup. Αν και δεν κέρδισε ποτέ, απέκτησε την φήμη του «καλύτερου χαμένου του κόσμου», ενώ του απονεμήθηκε ένα χρυσό κύπελλο για την φιλότιμη προσπάθεια του.

Ο Lipton πέθανε το 1931, αφήνοντας όλη την περιουσία του στην πόλη της Γλασκόβης, για να βοηθήσει τους φτωχούς και να χτίσει νοσοκομεία. Ο Σκοτσέζος εκατομμυριούχος συνέχισε όμως να προωθεί το τσάι του, τουλάχιστον 50 χρόνια μετά τον θάνατό του, αφού η εικόνα του διακεκριμένου ιστιοπλόου που βρισκόταν σε όλες τις συσκευασίες, ήταν αυτή του Thomas Lipton...

ΣΥΡΡΑΚΟ: ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙ ΤΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ

*Παρακαλώ σε, σταυραητέ, για χαμηλώσου όλιγο
και δώσ' μου τές φτεροῦγες σου και πάρε με μαζί σου,
πάρε με άπανου στὰ βουνά, τι θα με φάη ό κάμπος!*

Ιστορικό βλάχικο χωριό της επαρχίας Δωδώνης του νομού Ιωαννίνων, ιδιαίτερη πατρίδα του πρώτου κοινοβουλευτικού πρωθυπουργού της Ελλάδας Ιωάννη Κωλέττη, των ποιητών Κώστα Κρυστάλλη και Γεωργίου Ζαλοκώστα καθώς και πολλών μεγάλων ευεργετών. Κατοικείται από ελάχιστους μόνιμους κατοίκους. Κατά τους θερινούς μήνες όμως ο καύσωνας του καλοκαιριού, η νοσταλγία για το χωριό και οι απaráμιλλες φυσικές ομορφίες του παρακινούν τους απανταχού Συρρακιώτες να εγκαταλείψουν τα αστικά κέντρα και να αναζητήσουν τη δροσιά των πλατανιών, το ξερό υγιεινό κλίμα και τα άφθονα κρύα νερά που προσφέρει το Συρράκο.

Βρίσκεται 51 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της πόλης των Ιωαννίνων χτισμένο σε μία απότομη πλαγιά της Πίνδου σε υψόμετρο 1.150 μέτρα. Αυτή η αετοφωλιά της Πίνδου, τριγυρισμένη από βαθιές χαράδρες, αφού αφουγκράζεται τα γρήγορα κρυστάλλινα νερά του Χρούσια παραπόταμου του Αράχθου, που ρέει δίπλα στο χωριό.

Πηγή Γκούρας

Ανατολικά, σε κοντινή απόσταση, βρίσκεται το χωριό Καλαρρύτες. Το Συρράκο και οι Καλαρρύτες είναι δύο οικιστικά διαμάντια που τα χωρίζει ο Χρούσιας (Καλαρρύτικος), αλλά σαν δίδυμα αδέρφια τα ενώνει ιστορία και τα συνδέει η φυσική τους

θέση, όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Καλαρρυτινός ιστορικός Σπυρίδων Λάμπρος.

Τα δύο χωριά επικοινωνούν με ένα λιθόστρωτο μονοπάτι που εξυπηρετούσε τις ανάγκες των κατοίκων τα παλιά χρόνια και που σήμερα αποτελεί για τους επισκέπτες μία μαγευτική διαδρομή μέσα στην άγρια φύση.

Το Συρράκο, φωτισμένο τη νύχτα μοιάζει με πολυέλαιο έτσι που είναι κρεμασμένο σε απότομη πλαγιά βουνού με τα πέτρινα σπίτια του να απλώνονται τοξωτά το ένα πάνω στο άλλο.

Τα παλιά τοξωτά γεφύρια, οι καμάρες, τα καλντερίμια και οι παραδοσιακές βρύσες μέσα και έξω από τον οικισμό με δροσερό κρυστάλλινο νερό λιθόκτιστες εκκλησίες, τα πέτρινα σπίτια με τις πλακόστρωτες στέγες, τα βαθύσκιατα πλατάνια πολλών αιώνων και η εκπληκτική ορεινή φύση που περιβάλλει το χωριό συνθέτουν ένα αρμονικό σύνολο που μαγεύει τους επισκέπτες.

Όλα αυτά στάθηκαν αφορμή να χαρακτηριστεί το Συρράκο το 1975 “Παραδοσιακός οικισμός ιδιαίτερης ομορφιάς, που χρειάζεται ειδική προστασία”.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΜΕΓΑΛΟΙ ΤΟΥ ΣΥΡΡΑΚΟΥ...

•Ιωάννης Κωλέττης: πρωθυπουργός της Ελλάδας (1787-1847)

έχει χαρακτηριστεί από τους εγκυρότερους μελετητές του πολιτικού βίου της χώρας μας κατά τα πρώτα έτη του Ελληνικού Βασιλείου, ως ένας εκ των δύο-τριών μεγάλων πολιτικών μας οι οποίοι κατά τον ποιητήν “είχον κλείσει στην καρδιά των” όλη την Ελλάδα. Είναι ένας από τους μεγαλύτερους πολιτικούς της νεότερης Ελλάδας, είναι ο αρχηγός της πολιτικής της Μεγάλης Ιδέας, ήτοι ο πολιτικός που υιοθέτησε το πρόγραμμα του Ρήγα Φεραίου, πρόγραμμα που ακολούθησε το έθνος από την επαύριο της πτώσης του Βυζαντίου, υπέρ της πλήρους άλλωστε απελευθερώσεως του έθνους αγωνιζόταν σύμπασα η Ελλάδα κατά τον Ιερόν Αγώνα. Ήταν ο πολιτικός που θεωρούσε το απελευθερωμένο τμήμα του 1821 ως προσωρινό σταθμό, ξεκίνημα για εξορμήσει η Ελλάδα και να συμπληρώσει το έργο των προγόνων. Είναι ο πολιτικός του οποίου το βλέμμα τα βλέμματα ήσαν πάντοτε στραμμένα προς την Αγία Σοφία, ο πολιτικός που πέθανε πικραμένος και εξέπνευσε τραγουδώντας το κλέφτικο τραγούδι της υπόδουλης τότε πατρίδας του της Ηπείρου, γιατί ανέλαβε τη διακυβέρνηση της Ελλάδας σε προχωρημένη ηλικία ο ίδιος και δεν πρόλαβε να δει τουλάχιστον την πατρίδα του ελεύθερη.

•Γεώργιος Ζαλοκώστας: ο πονεμένος πατέρας-ποιητής (1805-1858)

Ο Χριστόδουλος Ζαλοκώστας, πατέρας του ποιητή, με τον πλούτο, που είχε αποκτήσει σαν έμπορος, μπήκε στο άπληστο μάτι του Αλή Πασά των Ιωαννίνων, που τον φορολόγησε μέχρι την τελική οικονομική εξάντλησή του. Γιαυτό, φοβούμενος ακόμα και για την ίδια τη ζωή του, άφησε στο Συρράκο τη γυναίκα του με τα τρία μικρότερα παιδιά και αυτός, παίρνοντας τον Δημήτρη και τον Γιώργο, πήγε κι εγκαταστάθηκε στο Λιβόρνο της Ιταλίας. Εκεί ο Γεώργιος έμαθε τα πρώτα γράμματα και την ιταλική γλώσσα. Το 1821 μόλις εξερράγη η Ελληνική Επανάσταση εγκατέλειψε τις σπουδές και ήρθε στην Ελλάδα και συμμετείχε στον αγώνα παίρνοντας μέρος σε πολλές μάχες, όπου και διακρίθηκε για την ανδρεία και τον ηρωισμό του. Στη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου ήταν υπερασπιστής του και πήρε μέρος και στην ηρωική έξοδο. Από το 1827 έγινε αξιωματικός και υπηρέτησε στο Ναυτικό και στην Ελληνική Χωροφυλακή, που είναι από τους ιδρυτές της και τους πρώτους αξιωματικούς. Παντρεύτηκε το 1840, αλλά στάθηκε άτυχος πατέρας, αφού από τα εννέα παιδιά του τα επτά πέθαναν το ένα μετά το άλλο. Το γεγονός αυτό επηρέασε βαθύτατα τον ευαίσθητο ποιητή. Στο ποιητικό του έργο είναι σαφής η επίδραση τόσο της Αθηναϊκής όσο και της Κερκυραϊκής Σχολής. Πήρε το πρώτο βραβείο στον Ράλλειο ποιητικό διαγωνισμό το 1851 για το ποίημά του “Μεσολόγγιον” και στη συνέχεια βραβεύτηκε άλλες δύο φορές για τις ποιητικές συλλογές “Αρματωλοί και Κλέπται”(1853) και “Ωραι σχολής” (1854). Η ποίησή του είναι επική (πατριωτική) και λυρική. Ως πολεμιστής ποιητής πέθανε με παράπονο για την άδικη περιφρόνηση του Όθωνα, να μην υπογράψει προαγωγή του στο βαθμό του Αντισυνταγματάρχη, ενώ αυτός υπηρέτησε την πατρίδα με γενναιότητα και εντιμότητα.

•Κώστας Κρυστάλλης: ο τραγουδιστής του χωριού και της στάνης (1868-1894)

Κανείς δεν αγάπησε και δεν τραγούδησε τη φύση, τις ομορφιές της και τα ψηλά λεβέντικα βουνά της πατρίδας μας, όσο ο Κώστας Κρυστάλλης. Και αυτό τον έκανε αξιαγάπητο και κοσμοαγάπητο σε όλη την Ελλάδα. Ήταν γιος του εύπορου εμπόρου Δημητρίου Κρυστάλλη και της συζύγου του Γιαννούλας, το γένος Ψαλίδα. Μαθητής ακόμα της Ζωσιμαίας Σχολής στα Ιωάννινα εξέδωσε το φλογερό πατριωτικό ποίημα «Αι σκιάι του Άδου» (1887), στο οποίο εξυμνούσε με πάθος τους εθνικούς αγώνες

και τους ήρωες του 1821. Η Ήπειρος, όμως, ήταν τότε σκλαβωμένη και οι Τούρκοι καταζητούσαν το νεαρό ποιητή. Για ν' αποφύγει τη σύλληψη αναγκάστηκε να φύγει στην Αθήνα, όπου δούλεψε σκληρά. Εργάστηκε ως στοιχειοθέτης σε τυπογραφείο, συντάκτης του περιοδικού «Εβδομάς», λημματογράφος στην εγκυκλοπαίδεια «Μπαρτ και Μπεκ» και τέλος ως υπάλληλος στα εκδοτήρια των Σιδηροδρόμων Πελοποννήσου. Τα εισοδήματά του από αυτές τις δουλειές ήταν πενιχρά και μη έχοντας επαρκείς πόρους ζούσε σε ανήλιαγα υπόγεια, που του έφθειραν την υγεία. Προσβλήθηκε από φυματίωση, αρρώστια αγιάτρευτη στην εποχή του. Η μόνη του χαρά ήταν η μελέτη και η ποίηση και που και που καμιά εκδρομή στην Πεντέλη, στην Πάρνηθα ή στον Υμηττό, που του θύμιζαν την «Πίνδο του», τη βουνίσια ζωή, που είχε γίνει ο μυστικός καημός του. Απ' αυτή την ασίγαστη λαχτάρα, γεννήθηκε η ειδυλλιακή ποίησή του. Στα ποιήματά του, που έχουν βουκολικό χρώμα και είναι γεμάτα δροσιά και χάρη, ο ηπειρώτης ποιητής ξεκινά από τη λαϊκή παράδοση και το δημοτικό τραγούδι, και τα πλουτίζει με την προσωπική του τέχνη και «την άφραστη ομορφιά της ελληνικής φύσης και των βουνών μας την περηφάνεια». Στα τέλη του 1893 κέρδισε 2.500 δραχμές από λαχείο κι έτσι μπόρεσε στις αρχές του επομένου έτους να δημοσιεύσει τα «Πεζογραφήματά» του. Λίγο αργότερα, όμως, η αρρώστια του θα επιδεινωθεί ραγδαία και ο ξενιτεμένος ποιητής δε θα αντέξει άλλο. Γυρίζει στην Ήπειρο και στις 22 Απριλίου 1894 πεθαίνει στο σπίτι της αδελφής του στην Άρτα, σε ηλικία μόλις 26 χρονών. Ο κάμπος τον είχε φάει, όπως προφήτεψε θλιβερά στο «Σταυραητό» του.

Μουσείο Κώστα Κρυστάλλη

ΙΔΙΟΤΥΠΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ / ΙΔΙΩΜΑΤΙΣΜΟΙ

- Άρι νάρι ντι π'ρνάρι: το έλεγαν για εκείνον που θιγόταν με το παραμικρό
- Μπούνου αντάρι σι μπούνου νου βετζ': καλό κάνεις και καλό δε βλέπεις
- Άρι κάπλου ντι κουρκουμπέτου: δεν του «κόβει», δεν έχει πολύ μυαλό
- Λόκλου γκόλου: το έλεγαν για εκείνον που ήταν άχρηστος για οτιδήποτε
- Ι τι φάτσι νιάρι: να γίνεις μέλι
- Ι τι φάτσι ξίκι: να εξαφανιστείς
- Μπούνου τιχιρό: καλό τυχερό
- Ι νου ατζούτζι ι βιάι: να μη φτάσεις να πας
- Έου γκ'ρέσκου, έου άμπντου: εγώ μιλάω, εγώ ακούω
- Γκίνι βίνις', κ' ντου β' φούτζι: Καλώς ήρθες, τότε θα φύγεις;

ΤΟ 2ο ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΕΛ ΛΕΥΚΑΔΑΣ ΠΗΓΕ...ΡΩΜΗ!

Το 2ο Πειραματικό ΓΕΛ Λευκάδας πραγματοποίησε τον προηγούμενο μήνα, και συγκεκριμένα την περίοδο 26 Νοεμβρίου με 1 Δεκεμβρίου, εκπαιδευτική εκδρομή στη Ρώμη στα πλαίσια συμμετοχής του σχολείου μας στο 8ο Ευρωπαϊκό Μαθητικό Συνέδριο με θέμα «Αθήνα-Ρώμη: Ένα μακράιωνα ταξίδι (509π.Χ.-σήμερα) Ιστορία, Πολιτισμός, Κοινωνικοί και Πολιτικοί Θεσμοί, Δημοκρατία». Έλαβαν μέρος 40 μαθητές και μαθήτριες της Α και Β΄ τάξης Λυκείου κάνοντας μία συγκριτική παρουσίαση των 2 επικών ποιητών, του Ομήρου και του Βιργιλίου, κατόπιν έρευνας που έκαναν για την Οδύσσεια και την Αινειάδα. Οι κριτικές που απέσπασαν ήταν πολύ καλές και ενθαρρυντικές ταυτόχρονα για την συνέχιση της παρουσίας του σχολείου σε τέτοιου είδους Ευρωπαϊκά Μαθητικά Συνέδρια. Η εκπαιδευτική αυτή εκδρομή έληξε με μία πολύ όμορφη και ενδιαφέρουσα περιήγηση στο ιστορικό κέντρο της ιταλικής πρωτεύουσας προσφέροντας σε όλους τους μαθητές και καθηγητές-συνοδούς μοναδικές εμπειρίες

«Το μαθητικό συνέδριο στην Ρώμη ήταν φανταστικό! Οι παρουσιάσεις ήταν πολύ ενδιαφέρουσες και κατανοητές, ενώ οι καθηγητές ήταν φιλικοί και μας έδωσαν πολλές υπέροχες ιδέες. Είχαμε και ωραίες δραστηριότητες, και το καλύτερο ήταν ότι γνωρίσαμε πολλούς φίλους από διάφορα μέρη. Η Ρώμη ήταν το κατάλληλο μέρος για να γίνει ένα τέτοιο συνέδριο, και το απολαύσαμε πολύ.»

«Στο συνέδριο αυτό είχα την τιμή να βοηθήσω στη σύνθεση της εργασίας και την παρουσίασή της. Ήταν μια μοναδική ευκαιρία μέσα από την οποία κέρδισα γνώσεις αλλά δημιούργησα και αξέχαστες αναμνήσεις, καθώς η συμμετοχή στο συνέδριο, αλλά και ολόκληρο το ταξίδι ήταν μια εμπειρία ζωής».

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

των μαθητριών Κατερίνας Κατωπόδη

Ελένης Χαλικιά

Ο όμιλος εθελοντισμού ασχολείται με διάφορες δράσεις με σκοπό να γίνει καλύτερο το σχολείο μας, αλλά και να βοηθήσουμε τους γύρω μας μέσω του ομίλου αυτού. Μαθαίνουμε τι σημαίνει εθελοντισμός, δηλαδή να είμαστε ενεργοί πολίτες και να νοιαζόμαστε για την κοινωνία μας, καθώς και να προσφέρουμε υλικά αγαθά όταν είναι απαραίτητα ώστε να καλύψουν πολλοί άνθρωποι τις ανάγκες τους, χωρίς βέβαια να παίρνουμε αντάλλαγμα.

Τις προάλλες με τα μέλη του ομίλου κάναμε μια δράση με στόχο τη βελτίωση του χώρου του σχολείου μας. Πήραμε την πρωτοβουλία να καθαρίσουμε μια συγκεκριμένη πλευρά του σχολείου, η οποία δεν είχε διατηρηθεί καθαρή. Αφού σκεφτήκαμε τι θα χρειαστούμε, τα μαζέψαμε και ξεκινήσαμε τη δουλειά. Όταν τελειώσαμε με το καθάρισμα, έχοντας κάνει το καλύτερο που μπορούσαμε, τοποθετήσαμε στο συγκεκριμένο χώρο, έναν διακριτό στα παιδιά κάδο. Επιπλέον, κρεμάσαμε στα δέντρα που βρισκόταν εκεί ορισμένα ταμπελάκια που είχαμε κατασκευάσει οι ίδιοι, θέλοντας να ευαισθητοποιήσουμε τους υπόλοιπους και να σταματήσουν να ρυπαίνουν το σχολείο.

Έχοντας κάνει αυτή την κίνηση, πλέον αισθανθήκαμε ικανοποίηση και ταυτόχρονα πιο ολοκληρωμένοι ως άτομα. Ευχόμαστε ύστερα από αυτό και οι άλλοι συμμαθητές μας να παρακινηθούν και να διατηρούν το χώρο που βρίσκονται καθαρό. Σε κάθε περίπτωση, εξάλλου το σχολείο είναι μια μικρογραφία της κοινωνίας μας και για να γίνουν οι μαθητές σωστοί πολίτες θα πρέπει να μάθουν να αναλαμβάνουν τέτοιου είδους πρωτοβουλίες πρώτα πρώτα από το σχολείο. Ως αποτέλεσμα για εκείνους θα είναι η σωστή διαμόρφωση του χαρακτήρα τους.

Υπεύθυνη καθηγήτρια
Ομίλου εθελοντισμού:
Ζαμπέλη Διονυσούλα ΠΕ 03

«ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΟ ...MAKE A WISH»

των μαθητριών Ελπίδας Πλακούτση

Μαρίας Ροντογιάννη

Στα πλαίσια του ομίλου “Εθελοντισμός” του σχολείου μας, κατά το χρονικό διάστημα των προηγούμενων μηνών, ασχοληθήκαμε με το Make a Wish. Ειδικότερα, παρακολουθήσαμε διάφορα βίντεο από παιδιά με σοβαρές ασθένειες που πραγματοποιήθηκαν οι ευχές τους από τον οργανισμό, ενώ παράλληλα διαβάσαμε και συζητήσαμε σχετικά άρθρα. Το Make a Wish είναι ένας οργανισμός στον οποίο βασίζεται η ευτυχία πολλών αρρώστων παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, ο οργανισμός αυτός δεν αφορά στη θεραπεία αυτών των παιδιών, αλλά εκπληρώνει τις πιο μεγάλες ευχές τους, κάνοντας μπροστά στα μάτια τους το αδύνατο δυνατό!!!!

Πως ξεκίνησε όμως το Make a Wish; Ο οργανισμός αυτός ιδρύθηκε στην Αριζόνα το 1980, αφορμή της ίδρυσής του ήταν η επιθυμία του επτάχρονου Κρις, ενός παιδιού που έπασχε από λευχαιμία, να γίνει αστυνομικός. Έτσι η οικογένειά του, οι φίλοι του και οι αστυνομικοί της περιοχής που έμενε, έκαναν τα πάντα για να πραγματοποιήσουν την ευχή του. Το παιδί αυτό δεν κατάφερε να νικήσει την αρρώστια του, αλλά οι τελευταίες του στιγμές ήταν γεμάτες αισιοδοξία και ευτυχία. Όλοι όσοι βοήθησαν το μικρό Κρις δεν θέλησαν να μείνουν εκεί. Έτσι δημιουργήθηκε το Make a Wish, από απλούς καθημερινούς ανθρώπους που νοιάζονταν και ήθελαν να προσφέρουν στα παιδιά που υποφέρουν.

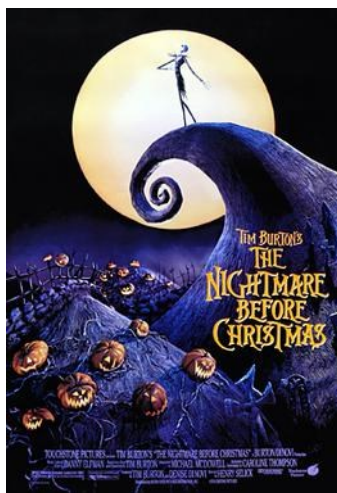
Στην Ελλάδα το Make a Wish ιδρύθηκε το 1996 και η πρώτη ευχή ήταν του δεκάχρονου Ανδρέα, ο οποίος ήθελε να παίξει κοντά στην αγαπημένη του ποδοσφαιρική ομάδα, τον Ολυμπιακό. Το παιδί αυτό κατάφερε να ξεπεράσει πλήρως την ασθένειά του και να ζήσει τη ζωή του υγιής, αλλά αυτήν τη μέρα δεν την ξεχνά ποτέ. Όπως είπε και ο ίδιος “Αν ένα απίστευτο όνειρό σας έχει γίνει πραγματικότητα, τότε το όνειρο να γίνετε ξανά υγιής φαίνεται να είναι πολύ πιο κοντά”.

Το σχολείο μας θέλοντας να βοηθήσει το έργο του Make a Wish και να ευαισθητοποιήσει όλους εμάς τους μαθητές, συγκεντρώνει κάθε χρόνο την περίοδο των Χριστουγέννων, ένα χρηματικό ποσό που το παραδίδει στον οργανισμό αυτόν και ως ανταπόδοση μας στέλνει πίσω χάρτινα αστέρια τα οποία μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε σε χριστουγεννιάτικες δραστηριότητες ή απλά να τα κρατήσουμε ως ενθύμιο.

Για τα μέλη του ομίλου μας, η γνωριμία με τον οργανισμό αυτό ήταν μια πολύ συγκινητική εμπειρία. Μας έκανε να χαρούμε, να προβληματιστούμε και να δούμε ακόμα πιο θετικά την εθελοντική δράση. Είναι πολύ αισιόδοξο και ελπιδοφόρο να βλέπουμε ξανά χαρά και ενθουσιασμό στα μάτια μικρών παιδιών που υποφέρουν από σοβαρές ασθένειες και εξαιτίας αυτού έχουν χάσει την όρεξή τους για ζωή και την ευκαιρία να ζήσουν ξέγνοιαστα την παιδική τους ηλικία.

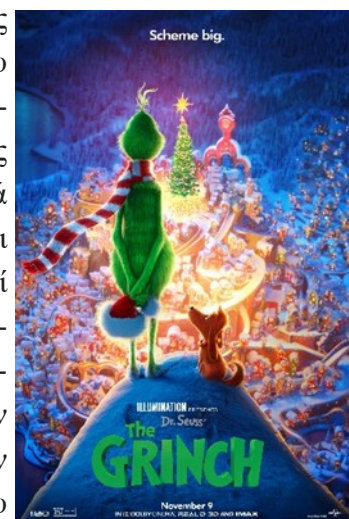
Πηγή: [Make-A-Wish \(Κάνε-Μια-Ευχή Ελλάδος\)](#)

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ

Ταινία του Τιμ Μπέρτον (1993). Διαδραματίζεται στην πόλη του Χάλογουιν, όπου όλοι οι κάτοικοι είναι τέρατα και ήρωες από διάφορες ιστορίες και έθιμα για το Χάλογουιν. Ο Τζακ Σκέλινγκτον είναι ο βασιλιάς αυτής της πόλης και παρόλο που είναι ο «ήρωας» των κατοίκων, εκείνος έχει βαρεθεί την ρουτίνα και τη ζωή στην πόλη του Χάλογουιν. Έτσι, αναζητά μία περιπέτεια την οποία του προσφέρει η πόλη των Χριστουγέννων.

Είναι μία σχετικά πρόσφατη ταινία (2018). Ο Γκριντς, ο πρωταγωνιστής της ταινίας, ζει μοναχικά μέσα σε μια σπηλιά με μόνη συντροφιά τον πιστό του σκύλο Μαξ. Κάθε χρόνο τα Χριστούγεννα, οι κάτοικοι του Χούβιλ του χαλάνε την ήρεμη μοναχικότητά του, με τους όλο και πιο μεγάλους, φωτεινούς και δυνατούς εορτασμούς τους. Όταν δηλώνουν πως θα κάνουν τα φετινά Χριστούγεννα 3 φορές πιο μεγάλα, ο Γκριντς συνειδητοποιεί ότι υπάρχει μόνο ένας τρόπος να ξανακερδίσει την ηρεμία του: Αποφασίζει να ντυθεί Άγιος Βασίλης και παρέα με τον Μαξ και έναν τάρανδο, να κλέψει τα Χριστούγεννα! Στο Χούβιλ, η Σίντι Λου, σχεδιάζει με τους φίλους της να παγιδεύσει τον Άγιο Βασίλη, έτσι ώστε να τον ευχαριστήσει που βοηθάει την μητέρα της να τα βγάλει πέρα. Θα καταφέρει η Σίντι Λου να γνωρίσει τον Άγιο Βασίλη; Θα καταφέρει ο Γκριντς να σταματήσει τους κατοίκους του χωριού να σταματήσουν τους εορτασμούς μια και καλή;

Είναι ταινία του Ευγένιου Τριβιζά βασισμένη στο ομώνυμο βιβλίο του, μήκους 30 λεπτών. Αφηγείται την ιστορία ενός παραμελημένου δέντρου στο πεζοδρόμιο μίας πόλης και ενός φτωχού και ορφανού παιδιού που προσπαθεί να ζήσει ζητιανεύοντας. Το αγόρι παρόλο που δεν έχει ούτε τα αναγκαία, νοιάζεται για το δέντρο και το φροντίζει σαν να ήταν φίλοι.

ΟΙ «ΚΑΤΑΒΑΣΙΕΣ» ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ (κείμενο-μετάφραση)

του Παναγιώτη Σγουρόπουλου

Καθώς μπαίνουμε σιγά-σιγά στην προεόρτια περίοδο των Χριστουγέννων, αλλάζει εντός μας η θέαση της ζωής. Θα τολμούσαμε να πούμε ότι οι ημέρες μάς εισάγουν σε μια αναμονή, μια προσδοκία. Και πράγματι, αγαπητοί αναγνώστες, η σημερινή γενιά μας, σαν να συνοδεύει την αρχαία προγονική της, προσμένει τον σωτήρα της κτίσης: «Παιδίον εγεννήθη ημίν, Υιός και εδόθη ημίν, ού η αρχή εγενήθη επί του ώμου Αυτού και της μεγαλοσύνης αυτού ουκ έστιν όριον. και καλείται το ένομα αυτού μεγάλης βουλής Άγγελος, θαυμαστός σύμβουλος, Θεός ισχυρός, εξουσιαστής, άρχων ειρήνης, Πατήρ του μέλλοντος αιώνας».(Ησαΐας, κεφάλαιο 9, στίχος 6). Και στη μεταγραφή της νέας μας γλώσσας: «Παιδί γεννήθηκε για μας, Υιός μας δόθηκε, πάνω στον ώμο του υπάρχουν τα διάσημα της εξουσίας, και τα ονόματά του είναι Άγγελος της μεγάλης βουλής του Θεού Πατέρα, θαυμαστός σύμβουλος, Θεός ισχυρός, εξουσιαστής, άρχοντας της ειρήνης, πατέρας της μέλλουσας ζωής». Αυτά έγραφε 7000 χρόνια πριν από τα πρώτα Χριστούγεννα ο προφήτης Ησαΐας ο λεγόμενος «μεγαλοφωνότατος», ή πέμπτος ευαγγελιστής γιατί περιέγραψε τη ζωή του Χριστού με κάθε λεπτομέρεια.

Στον όρθρο των Χριστουγέννων («όρθρο» καλούμε την ακολουθία της Εκκλησίας μας που τελείται πριν από την λειτουργία) άδονται οι «καταβασίες». Ύμνοι που ψάλλονται μετά το συναξάριο των αγίων της κάθε ημέρας, δηλαδή μετά την 6^η ωδή του κανόνα, και αναφέρονται στη γιορτή της εκάστοτε εορταστικής περιόδου. Οι ωραιότατες καταβασίες των Χριστουγέννων «Χριστός γεννᾶται...», που προέρχονται από τον πεζό κανόνα του αγίου Κοσμά του Μελωδού, ψάλλονται από την 21η Νοεμβρίου μέχρι την 24 Δεκεμβρίου. Την 25η Δεκεμβρίου, ημέρα της εορτής, όπως και κατά την απόδοση της εορτής, 31η Δεκεμβρίου, οι καταβασίες είναι διπλές: αυτές δηλαδή τού πεζού κανόνα και οι ιαμβικές «Έσωσε λαόν...». Από την 26η μέχρι και την 30ή Δεκεμβρίου ψάλλονται μόνο οι ιαμβικές.

Ώδη α΄.

Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε· Χριστός έξ ούρανῶν, άπαντήσατε· Χριστός επί γῆς, ύψώθητε· ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ καί ἐν εὐφροσύνῃ άνυμνήσατε, λαοί, ὅτι δεδόξασται.

Ο Χριστός γεννιέται, δοξάστε τον, ο Χριστός έρχεται από τον ουρανό, συναντήστε τον, ο Χριστός είναι στη γη, υψωθείτε. Ψάλλετε στον Κύριο όλη η γη και με χαρά υμνεΐστε, λαοί, γιατί είναι δοξασμένος.

Ώδη γ΄.

Τῷ πρὸ τῶν αἰῶνων ἐκ Πατρὸς γεννηθέντι ἀρρήευστως Υἱῷ καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ Παρθένου σαρκωθέντι ἀσπόρως Χριστῷ τῷ Θεῷ βοήσωμεν· Ὁ άνυψώσας τὸ κέρασ ἡμῶν ἅγιος εἶ, Κύριε.

Σ' Αυτόν που γεννήθηκε πριν από τους αιώνες, όχι με τον ανθρώπινο τρόπο και στους έσχατους καιρούς σαρκώθηκε από την Παρθένο, χωρίς τη μεσολάβηση ανδρός, στον Χριστό το Θεό ας φωνάξουμε «Εσύ, Κύριε που ύψωσες το κέρασ της νίκης μας είσαι άγιος.»

Ὡδή δ΄.

Ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαὶ καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς, Χριστέ, ἐκ τῆς Παρθένου ἀνεβλάστησας· ἐξ ὄρους ὁ αἰνετὸς κατασκίου δασέος ἤλθες σαρκωθεὶς ἐξ ἀπειράνδρου ὁ ἄυλος καὶ Θεός· δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

Ὡς ραβδί ἀπὸ τῆς ρίζας τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ ἄνθος ἀπὸ αὐτῆς, Χριστέ, βλάστησες ἀπὸ τῆς Παρθένου, ἀπὸ ὄρος πυκνόδασο σκιερό ἐσύ που ἀξίζεις νὰ ἐπαινεθεῖς, ἦρθες ἀφοῦ σαρκώθηκες ἀπὸ αὐτῆς που δε γνώρισε ἄνδρα, ἐσύ ὁ ἄυλος καὶ Θεός. Δόξα στὴ δυνάμη σου, Κύριε.

Ὡδή ε΄.

Θεὸς ὢν εἰρήνης, Πατὴρ οἰκτιρμῶν, τῆς μεγάλης Βουλῆς σου τὸν Ἄγγελον εἰρήνην παρεχόμενον ἀπέστειλας ἡμῖν· ὅθεν θεογνωσίας πρὸς φῶς ὀδηγηθέντες, ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες δοξολογοῦμέν σε, Φιλάνθρωπε.

Καθὼς εἶσαι Θεὸς εἰρήνης, Πατέρα τῆς συμπόνιας, μας ἐστειλες τὸν Ἄγγελο τῆς μεγάλης Σου βουλῆς, γιὰ νὰ μας παράσχει τὴν εἰρήνην. Ἐτσι ὀδηγηθήκαμε πρὸς τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας, σηκωθήκαμε τὴ νύχτα πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνατολή τοῦ ἡλίου καὶ σε δοξολογοῦμε, φιλάνθρωπε.

Ὡδή ς΄.

Σπλάγχων Ἰωνᾶν ἔμβρυον ἀπήμεσεν ἐνάλιος θῆρ, οἷον ἐδέξατο· τῇ Παρθένῳ δὲ ἐνοικήσας ὁ Λόγος καὶ σάρκα λαβὼν διελήλυθε φυλάξας ἀδιάφθορον· ἥς γὰρ οὐχ ὑπέστη ρεύσεως, τὴν τεκοῦσαν κατέσχεν ἀπήμαντον.

Τὸ θαλάσσιο θηρίο ἐβγάλε ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ Ἰωνά που εἶχε καταπιεῖ. Ἐτσι καὶ τὴν Παρθένο ὁ Λόγος, που κατοίκησε σ' αὐτὴ καὶ ἔλαβε τὸ σῶμα του, τὴν διαπέρασε φυλάγοντάς τὴν ἀφθορῆ. Αὐτὴν που δὲν ὑπέστη σαρκικὴ μίξις, αὐτὴν που τὸν γέννησε τὴν ἀφησε ἀβλαβή.

Ὡδή ζ΄.

Οἱ παῖδες εὐσεβεῖα συντραφέντες δυσσεβοῦς προστάγματος καταφρόνησαντες, πυρὸς ἀπειλὴν οὐκ ἐπτοήθησαν, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς ἐστῶτες ἔψαλλον· Ὁ τῶν πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Τὰ παιδιά που ἀνατράφηκαν στὴν εὐσεβεία καὶ καταφρόνησαν τὸ ἀσεβὲς πρόσταγμα, τὴν ἀπειλὴ τῆς φωτιάς δὲν τὴν φοβήθηκαν, ἀλλὰ μέσα στο μέσον τῆς φλόγας στέκονται ψάλλοντας: «Θεὸ τῶν πατέρων μας, ἀξίζεις νὰ εὐλογεῖσαι.»

Ώδη η´.

Θαύματος ὑπερφουῶς ἢ δροσοβόλος ἐξεικόνισε κάμινος τύπον· οὐ γὰρ οὐς ἐδέξατο φλέγει νέους, ὡς οὐδὲ πῦρ τῆς θεότητος Παρθένου ἦν ὑπέδη νηδύν. Διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν· εὐλογεῖτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν Κύριον, καὶ ὑπερυψούτω εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Αἰνούμε, εὐλογούμε καὶ προσκυνούμε τὸν Κύριο.

Τὸ δροσερό καμίνι εἰκόνισε τὸ σύμβολο θαύματος υπερφυσικοῦ. Δὲν καίει τοὺς νέους ποὺ δέχτηκε, ὅπως οὔτε ἡ φωτιά τῆς Θεότητος ἐβλάψε τὴν μήτρα τῆς Παρθένου. Γι' αὐτὸ με ὕμνους ας τραγουδήσουμε: «Ἄς εὐλογεῖ ὅλη ἡ κτίσις τὸν Κύριο καὶ ας τὸν υψώνει σὲ ὅλους τοὺς αἰῶνες.»

Ώδη θ´.

Μυστήριον ξένον ὀρῶ καὶ παράδοξον! οὐρανὸν τὸ σπήλαιον· θρόνον χερουβικὸν τὴν Παρθένον· τὴν φάτνην χωρίον, ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος, Χριστὸς ὁ Θεός, ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν.

Ἀπόδωσε, ψυχή μου, τὰ μεγαλεῖα στὴν Τιμιώτερη καὶ Ἐνδοξότερη τῶν οὐράνιων στρατευμάτων.

Μυστήριο ξένο καὶ παράξενο βλέπω, τὴ σπηλιά να εἶναι οὐρανός καὶ θρόνο τῶν χερουβείμ τὴν Παρθένο, τὴ φάτνη τοποθεσία ὅπου ξάπλωσε ὁ Ἀχώρητος, ὁ Χριστὸς ὁ Θεός μας στὸν ὁποῖο με ὕμνους ἀποδίδουμε τὸ μεγαλεῖο του.

Καλά Χριστούγεννα συνάδελφοι, γονεῖς καὶ μαθητές.

